

המפתח

לחיות באור הפרשה

עם תורה דעתיקה
סתימאה דעתיקה
לאתגליא לעתידי-לבא

י"ז בעז"ה ע"י "מכון אור האורות"
רבינו נחמן מברסלב זיע"א

האורה

B48148@gmail.com

ל'לקוטי-מוהר"ן' על התורה ומועדיה

גליון 73

פרשת מטות-מסעי תש"ב

ועניני 'בין המצרים'

פרשת מטות

"וידבר משה אל ראשי המטות וכו' זה הדבר אשר צוה ה'" (במדבר ל, ב) - פרש רש"י: "הנביאים נתנבאו ב'כה אמר ה'", נוסף עליהם משה, שנתנבא: ב'זה הדבר'".

א. ח"א ה, א-ב - צריך כל אדם לראות ולעין בכלי עת בתקוני העולם, ולמלאות חסרון העולם, ולהתפלל בעבורם. וענין התפלה הן בשני פנים - קדם גזר-דין איך צריך להלביש התפלה, אבל לאחר גזר-דין צריך להלביש התפלה, כדי שלא יבינו המלאכים ולא יקטרגו. וכשעושיין המצוות בשמחה גדולה כל-כף, עד שאין רוצה בשום שכר עולם-הבא, אלא שיזמין לו הקדוש-ברוך-הוא מצוה אחרת בשכר מצוה זאת - יכולין לידע בין קדם גזר-דין לאחר גזר-דין.

וזהו החלוק שבין נבואת משה רבנו, לבין נבואת שאר נביאים, כפרוש רש"י (במדבר ל, ב): "וידבר משה אל ראשי המטות וכו', זה הדבר אשר צוה ה'", פרש רש"י: "כל הנביאים נתנבאו ב'כה אמר ה', נוסף עליהם משה שהתנבא ב'זה הדבר'".

פי בחינת "כה" - הוא אספקלריא שאינה מאירה, ו'זה הדבר" - הוא בחינת אספקלריא המאירה. ואלו השתי בחינות נביאות, יש בעבודת-הבורא: יש העושה המצוה בשכר עולם-הבא, שאינו נהנה מהמצוה בעצמה, שאלו לא היו נותנין לו עולם-הבא, לא היה עושה אותה, וזה בחינת "כה", אספקלריא שאינה מאירה, כמו

שרואה איזה דבר מרחוק, הן עושה המצוה בשביל שכרה הבא לעת רחוק.

ו'שלוש שכר' נקרא בשם 'נביא' - כי 'נביא ב'רנה נ'שא א'למותיו" (תהלים קכו, ב), ראשי-תבות 'נבי"א' - ושם בפסוק הזה נרמז על 'שלוש שכר': "הלוך ילך ובכה נושא משך הזרע", שמצטער בעשייתה. "בא יבא ברנה נשא אלמותיו", שישמח לעתיד כשיקבל שכר המצוות.

אבל נביא שמתנבא ב'זה הדבר", שאינו רוצה בשכר המצוות, אלא במצוה בעצמה כנ"ל, נמצא שעולם-הבא שלו בהמצוה בעצמה. וזה בחינת 'נביא', הינו 'שלוש שכר', בבחינת "זה הדבר", בבחינת אספקלריא המאירה, כמו אדם הרואה דבר מקרוב בראיה יפה ובררה, כמו הן נהנה מהמצוה בעצמה, ושכרו נגד עיניו. ומי שהוא במדרגה הזאת, הוא יכול לידע בין קדם גזר-דין לאחר גזר-דין וכו'.

ב. שיחות-הר"ן רב - יש חלוק בין ההדושי-תורה שמגלין הצדיקים, כעין שאמרו רז"ל (יבמות מט): "שיש חלוק בין נביא ב'אספקלריא שאינה מאירה, לנבואת משה רבנו עליו-השלוש שהיה ב'אספקלריא המאירה". ועל-כך שאר הנביאים התנבאו ב'כה אמר ה'" - שהוא בחינת אספקלריא שאינה מאירה. אבל 'משה' אמר "זה הדבר" - שהוא דבר ברור, בחינת אספקלריא המאירה, כמובא בפרוש רש"י פרשת מטות (במדבר ל, ב).

ידייזה יפל שער דסטרא-אחרא, וזוכין לביאת משיח, ויבנה שערי הקדשה.

ד. ח"א סו, ב - עליכן מועיל תשובה על עברה, פי עקר התשובה היא חרטה, שמתחרט על העברה, בחינות (נדרים כב): "פתח חרטה", בחינת 'פתח'.

ה. ח"ב כז - הנדר שנודרין, צריכין לשלם מיד. והמאחר נדרו, גורם אלו הארבע מדות: עבודת-יזרה, גלויות-ערויות, שפיכות-דמים, לשון-הרע. - ועלידי שמתכלין להטיל המשאוי על כל אחד פראוי לו, עליידייזה זוכין להתרת-נדרים, ועליידייזה נצולין מארבע מדות הנ"ל.

דאי"תא (ויקרא רבא לז, ב): שבשביל שראה משה בסבלות בני ישראל, כמו שכתוב (שמות ב, יא): "וירא בסבלתם", דהינו שנתן לב על סבלותם שהיו מכבידין עליהם, והעבודה השייך לאיש נתנו על אשה, וכן להפך. והיה משה מסתכל על זה, והפך הדבר ונתן על כל אחד העבודה הראוי לו, מה שראוי לאיש וכו'. וכן בין אנשים בעצמן וכו'. ואמר לו השם יתברך: שעלי ידייזה תזפה להתיר נדר שנאמר בו גם-כן (במדבר ל, יז): "בין איש לאשתו" וכו'.

ו. שבחי הר"ן ח"א טו - והיה רגיל בנדרים מאד מאד, שכמה פעמים כשבא היום, קבל עליו בנדר כל סדר העבודה שהיה רוצה לעשות באותו היום, ואחר-כך אדע-עליפי שהיה קשה עליו מאד, היה מברך לעשות מחמת הנדר. וכן עשה כמה וכמה פעמים.

וכן בכל מיני נדרים וסיגים של פרישות מאיזה תאנה ומאיזה מדה היה רגיל הרבה בנדרים כמה וכמה פעמים. - וכמה וכמה פעמים נשבע על איזה דברים ב"נקיטת חפץ", כדי שיהיה חזק לפרש מאותו הדבר שהיה רוצה לפרש עצמו.

ז. 'אבני'ה ברזל' שיחות-וספורים ממוהרנ"ת טו; שיח-שרפי-קדש ח"א תקיב - כשספר רבנו ז"ל למוהרנ"ת (בשבחי הר"ן ח"א טו) מדרכי עבודתו, אמר: "והייתי רגיל בנדרים!" - שאל אותו מוהרנ"ת: הלא עליפי דין הגמרא (נדרים ט, כב): "אין נכון לנדר"!? - השיב לו רבנו: "דאם מיינט מען אזוינע 'שלימזל'ניקעס' ווי איהר!" [הגמרא התפנו לאנשים כמוכם 'שלימזלים']. (ועינו בשלחן-ערוך יורה-דעה רג, וזו; ובלקוטי-הלכות 'ברכת-השחר' ה, צ).

ספר המדות - עניני נדרים ושבועות

[א] מי שנוהר משבועת שקר, בודאי לא יעבר על "לא תקם ולא תטר" (אכה"ב י).

וכמו-כן יש בחינת חלוקת הזה בין החדושי-תורה של הצדיקים. כי יש צדיקים שאומרים חדושי-תורה אמתיים, ומכניסים אותם באיזה פסוק או מאמר רז"ל, אבל אין מכוונים ונכנסים היטב בתוך דברי המקרא וכו'. רק באיזה רמז וסמיכות בעלמא, וזה בחינת נביא באספקלריא שאינה מאירה, שאינו מתנבא רק בבחינת "פה אמר ה'" וכו'.

אבל יש צדיקים נוראים שהם בבחינת 'משה', שהדושי-תורתם הם ברורים וזפים כשמש, ומבארים ומפרשים היטב בהפסוק או מאמר רז"ל שמכניסים אותם בהם. וזה בחינת 'אספקלריא המאירה', בחינת "זה הדבר" - פי דבריהם מבארים ומפרשים היטב בהמקרא וכו' שהם מפרשים כפי דרכם.

"איש כי ידר נדר וכו'. בין איש לאשתו" (במדבר ל, גיז)
- עניני נדרים - 'פתח חרטה' -

ג. ח"א נז, ב-ג ד - להקים אמונה הנפולה, היא עלידי נדר' - שידר איזהו נדר' ויקים מיד. ועלי ידייזה ישוב לאמונת-החכמים. כי כשאין לו אמונת חכמים, זה בחינת 'הסתלקות החכמים', בחינת 'פלא', בבחינות (ישעיה כט, יד): "הנני יוסף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו", ודרשו חז"ל (איכה רבא א, לז): "על סלוקן של חכמים".

ותקונו של הפלאה הזאת, של סלוקן של חכמים: 'הפלאה של נדר' - בבחינת (במדבר ו, ב): "כי יפלא לנדר נדר". פי עלידי ה'נדר' - הוא עולה לשורש שהחכמים משרשים שם, בחינת 'פליאות חכמה' (ספר יצירה פ"א מ"א), ויודע ומפיר מעלות החכמים, ועלי ידייזה הוא שב ומאמין בהם.

וזה בחינת (ישעיה כה, א): "אודה שמך פי עשית פלא, עצות מרחק אמונה אמן". הינו עלידי בחינת 'נדר', בחינות 'פלא', נתתקן 'אמונת-חכמים' שעצתם מרחוק, בבחינת: "ממרחק תביא לחמה" (משלי לא, יד).

פי "דברי תורה עניים במקומם ועשירים במקום אחר" (ירושלמי ראש-השנה פ"ג ה"ה), שהחכמים למדים דבריהם ממקומות רחוקים שבתורה, שזה נמסר להם לדרש התורה לכל חפציהם, בשלש-עשרה מדות, ומחייבין אנחנו להאמין לכל דבריהם.

ועליידייזה יקום מחולאת הזאת שלא האמין עד עכשו שום אדם שיש לו שום רפואה על מפתו. ומתקן בחינות 'ידי' של מלאכים. ועליידייזה מתנוצצים בו אורות האבות. ועליידייזה זוכה לענג שבת, הינו בחינת אכילה בקדשה. ועליידייזה זוכין לנטל הפעס, ולהכניע ולהפיל האויבים והשונאים. ועלי-

[ב] על-ידי עזות מצח, נענש בבגדים, גם על-ידי שבועות (בגדים ג).

[ג] בעוון נדרים, בנים מתים (בנים יב).

[ד] בעוון נדרים, בנים מתים כשהם קטנים (בנים נו).

[ה] הרהורי עבודה-זרה, והרהורי זנות, ושפיכות-המים, ולשוך-הרע – הם באים על מי שרגיל בנדרים. אבל נתבטלים על-ידי המנהיג שבעיר, המסדר הגביות והמסים על כל אחד ואחד לפי ערכו שיוכל לסבל (הרהורים ח"ב יב; התנשאות ח"ב ו).

[ו] על-ידי שבועות וקללות, באים מחשבות רעות (הרהורים לב).

[ז] מי שנדר, ולא שלם נדרו, הקדוש-ברוך-הוא מביא עליו יסורין. וכששותק, נחשב לו כאלו שלם נדר (המתקת-דין יט).

[ח] על-ידי נדר, נתעכב החמה של השם-יתברך (המתקת-דין מא).

[ט] להמתיק הדין, תאמר 'פרשת נדרים' (במדבר ל), ומשניות של 'מסכת שבועות' (המתקת-דין צא).

[י] מי שהוא פעסן, ידר נדר וישלם תכף, על-ידי זה יבטל ממנו הפעס (פעס כ).

[יא] על-ידי השבועה נפרת

ונכרתן ההשתוקקות של אדם. [במראי-מקומות של הרב מטשעהרין ו"ל: פאן יש ספק אם צריך לומר-נכרת (בסגל מתחת לרי"ש) או צריך-לומר נכרת (בפתח מתחת לרי"ש).] ושמעתי בשמו ו"ל שאמר: "ששתי הגרסאות אמת. ולא באר דבריו ו"ל. [נפילה ו].

[יב] הנדרים והנדבות, מביאין שמחה (עצבות ח"ב ו; שמחה ח"ב ב).

[יג] על-ידי שבועה, בא פאב עינים (ראיה ח"ב ה).

[יד] עיר שיש בה שבועות, תחרב ותהרס חס' ושלום (שבועה א).

[טו] על-ידי שבועות שקר, נופלים מאמונה (שבועה ב; אמונה לה).

[טז] למוד מסכת שבועות, מסגל לירידת הגשם (שבועה ג).

[יז] על-ידי שבועת שקר, באין הרהורי נאוף (שבועה ד; נאוף נד).

[יח] מי שהוא רגיל בשבועות, מחשבות-רעות באים לו תמיד (שבועה ה).

[יט] על-ידי העברת השבועה, אין תקומה במלחמה (שבועה ו; מריבה א).

[כ] מי שעובר על השבועה, בידוע שאינו מכבד יראי-השם (שבועה ז).

[כא] על כל עברות שבתורה, נפרעין ממנו. וכאן – ממנו, וממשפחתו, ומכל העולם כולו, וממנו נפרעין לאלתר (שבועה ח).

[כב] דברים שאין אש ומים מכלין אותם, שבועות שקר מכלין אותן (שבועה ט).

[כג] מי שנדר איזהו נדר, אין מקבלין תפלתו עד שישלם את נדרו (תפלה עג).

"וימסרו מאלפי ישראל" (במדבר לא. ה)
 "שנמסרו על-כרחן" (רש"י)

ח. ח"ב ס – וזהו: "ומוסרן למלכות" (פסחים קיב. כשהיה רבי עקיבא בתפיסה, אמר לו רבי שמעון בן יוחאי: רבי למדני תורה, ואם לאו, אני אומר ליוחאי אבא זמוסרן למלכות) – 'מסירה' הוא לשון 'בעל-כרחו', כמו שכתוב (במדבר לא. ה): "וימסרו מאלפי ישראל", פרש רש"י: "שנמסרו בעל-כרחם". – כי רבי שמעון בן יוחאי, יביא את רבי עקיבא בעל-כרחו למלכות, לבהינת גדלות, על-ידי שהוא יאמר תורה (עין בפנים).

"ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב" (במדבר לא. ח)

ט. ח"א רלד – כנגד כל מעשה של צדיק, יש כנגדו רע, דהינו שיש כנגדו מעשיות של רשעים, שגם להם ארע פיוצא בזה. כגון שמצינו: "שפנחס עשה דבר גדול שפרח באויר" (תרגום-יונתן במדבר לא. ח; מדרש ללקוט 'מטות' רקז תשפה). וכנגד זה יש מעשה של רשע: "שגם בלעם פרח באויר" (שם). – וכן פיוצא בזה, כי הרע לעמת הטוב.

הלכות 'טבילת כלים' (במדבר לא. כא-כב-כד) – "ויקצה משה על פקודי החיל. ויאמר וכו' החייתם כל נקבה. הן הנה היו וכו' בדבר בלעם. וכל אשה ידעת איש וכו'. ויקרבו אל משה הפקדים וכו'. ויאמרו וכו'. ונקרב את קרבן ה' וכו' לכפר על נפשותינו לפני ה'". (במדבר לא. יד-טו-טז-מח-מט-נ)

י. ח"א מג – הדבורים של רשע 'ברדעת', מולידיים נאוף בהשומע – כי ה'זווגים' נמשכים מה'דעת', כמו שכתוב (בראשית ד. א): "והאדם ידע את הוה אשתו", וכתוב (במדבר לא. יז): "כל אשה ידעת איש".

אף יש זווג דקדושה, הוא התקשרות לצדיקים ולתורה ולהשם-יתברך, זה נמשך מ'דעת דקדושה'. וזווגים של עברה, נמשכים מ'דעת דקלפה'. – וה'דבור' הוא 'התגלות הדעת' וכו'. וכשרשע מדבר ומוציא מפיו הכלים, מוליד אוירים ארסיים של נאוף, והשומע ממנו הדבורים, מכניס בגופו אלו האוירים.

וזהו (במדבר לא, טג): **"כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ, תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ."** **"דָּבָר"** - זה בחינת **'מלכות'**, שנתמשך בתוך הטמאה, בתוך חמימות היצר, כמו (קדושין פא): **"נורא בי עמרים."** **"תעבירו באש"** - תקונו עלידי **'אש'**, הינו **'ודוי דברים' לפני תלמידים**.

יב. ח"א קנו - מה שמדברים בינו לבין קונו, הוא בחינת **'דוחי הקדש'**. וצריך לחדש תמיד, לבקש בכל פעם בתחנונים ודברי רצונים חדשים. ולזכות לזה, צריך **'טהרת הלב'**. וטהרת הלב, היא עלידי שמתלהב ובעיר לבו להשם יתברך, כי נגד שנתלהב ובעיר לעברה או לתאוה רעה חסין שלום, שמזה נטמא לבו, צריך שיתלהב ובעיר לבו להשם יתברך, ועלידי זה יטהר לבו, כמו שכתוב (במדבר לא, טג): **"כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ, תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ."**

"בני גַּד וּבְנֵי רְאוּבֵן" (במדבר לב, ב)
"תרבות אנשים הטאים" (במדבר לב, יד)

יג. ח"א קג - איתא בגמרא (סנהדרין דף צא:): **"כָּל המונע הלכה מפני תלמיד, פאלו גוזלו מנחלת אבות, שנאמר (דברים לג, ד): 'תורה צוה לנו משה מורשה' וכו'." - וכיון שראה משה, שבני ראובן ובני גד מניאין לב בני ישראל מנחלת אבותם, בשביל זה קרא להם: **"תרבות אנשים הטאים"** (במדבר לב, יד), ותרגם אונקלוס: **"תלמידי גבריא חיביא"**. הדבר הזה קבלתם מרבניכם, שרבעם גזל מכם הלכות, והלכות הם נחלת אבות פנ"ל. ועתה גם אתם הולכים בדרך אבותיכם, ורצונכם לגזל מישוראל נחלת אבותם.**

וב'בבא בתרא' (ח: - על דניאל יב, ג): **"ומצדיקי הרבים ככוכבים, אלו מלמדי תינוקות."** ועכשו שראה, שהם **'מחיבים רבים' שמניאין לב בני ישראל, מסתמא גם רבם אינם 'מצדיקי הרבים', אלא 'מחיבי הרבים'. בשביל זה קרא להם: "תרבות אנשים הטאים", ותרגם אונקלוס: **"תלמידי גבריא חיביא"**.**

יד. ח"א קד - איתא במדרש (הובא בספר חסידים קלז, ובראשית חכמה שער ענה פ"ה): **"בשביל שאמר משה לבני גַּד (במדבר לב, יד): 'תרבות אנשים הטאים' - נענש, שבן בנו עבד לפסל מיכה."**

והדבר קשה: מה ענין זה של **"תרבות אנשים הטאים"**, לענש שלו שיעבד בן בנו עבודה זרה?! והתרוץ: כי אמרו חז"ל (כתובות ק"ג): **"כָּל הַדָּר בַּחוּץ לְאָרֶץ, פֵּאלוּ אֵין לוֹ אֵלוֹק"**, ואמרו חז"ל (שבת צ"ז): **"ההושע בכשרים לוקה בגופו"**. ומשה היה הושע אותם: **"שבני ראובן ובני גד אינם רוצים בארץ ישראל שום חלק!"** - נמצא שאין להם אלוהים. - **בשביל זה נענש בןו בנו שלא היה לו אלוהים, כי הם כשרים היו בדבר, כי רצו לטל חלק בארץ גם כן.**

ולפיכך ב'בלעם' 'שהוא בחינות 'דעת דקלפה' (ע"ז חיים ש"ח פ"ד; שער הפסוקים בלק), כמו שדרשו חז"ל (ספרי ברכה טז; במדבר רבה יד, ט; זהר שמות כא: בלק קצג): על פסוק (דברים לד, י): 'לא קם כמשה' וכו', 'בישראל לא קם, אבל באמות קם, ומנו בלעם'. כי משה הוא דעת, ולזה נקרא דורו 'דור דעה' (ויקרא רבה ט, א). ולכך **"כשנטלו מואב עצה ממדין, אמרו להם: אין כחו אלא בפה" (במדבר רבה כ, ד; תנחומא בלק ג), **כי ה'פה' הוא 'התגלות הדעת'. 'אמר מואב: אף אנו נבוא עליהם באדם שפחו בפה' (שם), כי הוא גם כן 'דעת דקלפה', כמו שכתוב (קהלת ג, יד): 'את זה לעמת זה עשה אלקים'.****

וזה שכתוב (במדבר כד, טז): **"וידע דעת עליון"**, ודרשו רז"ל (ברכות ז): **"שידע מתי הקדוש ברוך הוא פועם"**. כי כשהדעת אינו בישוב, אזי יש בעס, כמו שאמרו רז"ל (פסחים סו:): **"כָּל הפועם חכמתו מסתלקת ממנו"**. ולפיכך כשפעם משה רבנו עליו השלום על אנשי הצבא כשבאו ממדין, נסתלק ממנו הדעת, והצריך **'אלעזר' לומר הלכות טבילות בלים'** (רש"י במדבר לא כא). - וכשהדעת שלם אזי אין בעס, כמו שכתוב (ישעיה יא, ט): **"לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי, כי מלאה הארץ דעה"**.

וב'בלעם' היה מסתפל ב'דעת דקלפה', שהוא 'מותרות' של דעת עליון, וכשמשתנה, ידע שהקדוש ברוך הוא בכעס. - נמצא: ש'בלעם' הוא דעת דקלפה, ועלידי דבוריו הוליד אוירים ארסיים של נאוף.

לזה כשבאו ממלחמת מדין, נאמר (במדבר לא, יד-טו): 'ויקצה משה על פקודי החיל, ויאמר החייתם כל נקבה, הן הנה היו בדבר בלעם'. **'בדבר' דיקא. כי עלידי דבריו, שהוא התגלות הדעת שלו, הוליד נאוף במדין. ולפיכך כשבאו ממלחמת מדין, כתיב (שם פ"א, מ"ח-ט"ג): 'ויקראו אל משה ראשי הפקדים וכו', ויאמרו ונקרב את קרבן ה' וכו', לכפר על נפשותינו לפני ה'."** ודרשו רז"ל (שבת סד): **"שפך אמרו: אף עלי פי שמידי עברה יצאנו, מידי הרהור לא יצאנו"**.

"כָּל דָּבָר אֲשֶׁר יָבֵא בְּאֵשׁ, תַּעֲבִירוּ בְּאֵשׁ" (במדבר לא, טג)

יא. ח"א ד, ה - עלידי **'ודוי דברים' לפני תלמידי חכם, נתתן בחינת 'מלכות'**. - וזה בחינת החזרת המלכות לשרשה, כי שרש המלכות הוא אש, כמו שאמרו חז"ל (סנהדרין קא): **"למה טעה נבט, שראה שיצא אש מאמתו"**. **וה'תורה' נקראת 'אש', שמשם ה'מלכות', כמו שכתוב (יקמיהו כג, כט): 'הלוא כה דברי באש',** וכתוב (משלי ח, טו): **"בִּי מַלְכִים יִמְלֵכוּ"**. ועקר ה'תורה' הם התלמידי חכמים, כמו שאמרו חז"ל (מפוח כב:).

פרשת מסעי

"אלה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א)

עניני נסיעות וטלטולים -

שמעתי בשם אדני-אבי-זקני (הבעל-שם-טוב) וזלחה"ה: פי כל המסעות היו מ"ב והם אצל כל אדם. מיום הנלוו עד שובו אל עולמו. ולהבין זה: כי מיום הלדה והוצאתו מרחם אמו, הוא בחינת יציאת מצרים פנודע, ואחר-כך נוסע ממסע למסע, עד באו לארץ החיים העליונה וכו'. ובדאי נכתבו המסעות בתורה, להורות הדרגת-הישג לאיש הישראלי, לידע הדרג אשר ילך בו כל ימי חייו, לסע ממסע למסע. (דגל-מחנה אפרים) פרשת מסעי, ערושם)

א. ח"א מ - איתא בעשרה מאמרות (להרמ"ע מפאנו - מובא בילקוט-ראובני פרשת מסעי): **"אלה מסעי בני ישראל"** (במדבר י, כח), **בשביל שחטאו באלה אלוקי ישראל** (שמות לב, ד), **בשביל זה יסעו בני ישראל**.

נמצא: כל הנסיעות של אדם, הוא בשביל קלקול האמונה, הינו בחינת עבודת-אלילים. כי אם היה מאמין באמונה שלמה שיכול הקדוש-ברוך-הוא להזמין לו כל צרכו, לא היה נוסע שום נסיעה. - וזה שכתוב בעבודת-אלילים (ישעיה ל, כב): "צא תאמר לו". 'צא', זה בחינת נסיעה וטלטול.

גם עלידי טלטול - מתקן את הטלטול שגם בביכול למעלה, כמו שכתוב (שם כח, ט): "והמסכה צרה כהתכנס".

גם עלידי עבודת-אלילים - נמנע המטר, כמו שכתוב (דברים יא, טז-יז): "ועבדתם אלהים אחרים וכו' ולא יהיה מטר". וכשאינ מטר, אין שבע, וכשאינ שבע, אין שלום, כמו שכתוב (תהלים עב, ג): "ישאו הרים שלום לעם", כמו שפרש רש"י. וכשאינ שלום, אזי אין איש עוזר לחברו, וכל אחד צריך לנסע ולטלטל ממקום למקום בשביל פרנסתו.

גם הגלות בא - על בטול-תורה, כמו שכתוב (ישעיה ה, יא): "גלה עמי מפלי דעת". ועלידי עבודת-אלילים, בא עצירת גשמים, וכש"אין קמה, אין תורה" (אבות פ"ג מ"ז).

ב. ח"א ריח - דע: שלפעמים כשנגזר על האדם חס ושלום איזה גזרה, ואף-על-גב דאיהו לא חזי מזלה חזי (מגלה ג), ומחמת זה רוצה להסתיר עצמו, ומזה בא שלפעמים פתאם האדם נוסע לאיזה מקום רחוק - כדי להסתיר עצמו, ואף-על-פי שאינו יודע מזה, עם-כל-זה הנפש יודעת מזה, על-כן בא לו רצון לנסע לשם.

ולפעמים כשבא לשם, נתפרסם שם ביותר, ויוכל להזיק לו מאד חסו-שלום. - ומזה היה הסתלקות צדיק גדול מאד, שפתאם רצה לנסע לארץ-ישראל, והוא היה בעצמו יודע מזה שהיה צריך להסתיר עצמו, ונסע על המדינה והיה פרסום גדול, ונסתלק באותו הדרך, וכן ארע בזמננו בסמוך השם-יצילנו.

ג. ח"ב נו - פשיש להאדם לב, אין שיך אצלו מקום כלל, פי אדרבא, "הוא מקומו של עולם" וכו'

(בראשית-רבה סח, ט). **פי האלקות הוא בלב וכו' - נמצא: מי שיש לו לב ישראלי, אין ראוי לו לומר שמקום זה אין טוב לפניו, כי אין שיך אצלו מקום כלל, פי אדרבא "הוא מקומו של עולם, ואין העולם מקומו".**

ד. ח"ב סב - "אלה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א). **איתא במדרש** (מובא בילקוט-ראובני פרשת מסעי): **"שמסעי בני ישראל, דהינו הנסיעות שבני-ישראל נוסעין ממקום למקום, הם מכפרין על "אלה אלוקי ישראל"** (שמות לב, ד), **הינו על פגם עבודה-זרה.**

פי אפלו כשאין עובדין עבודה-זרה - יש פגם עבודה-זרה - פי קלקול האמונה היא גם-כן בחינת עבודה-זרה, וכמו שמובא (בשם הבעל-שם-טוב) על פסוק (דברים יא, טז): "וסרתם ועבדתם אלקים אחרים", שכתב כשפרים מהשם-יתברך הוא בחינת עבודה-זרה". ועלידי הנסיעות של ישראל, נתכפר. ו"כל זמן שיש עבודה-זרה בעולם, חרוץ-אף בעולם" (ספרי פרשת ראה; רש"י דברים יג, יח).

נמצא: כשנתכפר פגם עבודה-זרה בנ"ל, נמתק ה'חרון-אף, ונמשך רחמנות. - ועקר רחמנות הוא: בבחינת (בראשית מג, יד): "ואל שדי יתן לכם רחמים", 'לכם' דיקא. שיתן לנו הרחמנות, שימסר הרחמנות בידינו, שאנחנו בעצמנו נרחם עלינו.

ואצלנו הרחמנות בפשיטות, להתרפא מן החלי וכיוצא בזה. פי אצלו יתברך יכול להיות, שגם החולאת הקשה וכל היסורין הם הרחמנות שלו, פי בודאי כל מה שעושה להאדם, אפלו יסורין קשים, הכל הוא רק רחמנות. ואין אנו מבינים הרחמנות שלו, ואין אנו יכולין לקבל אותו - רק שיתן בידינו הרחמנות.

וזהו: ישראל - ראשיתבות: אל שדי יתן לכם רחמים - פי הרחמנות נעשה, עלידי מסעי בני ישראל, בנ"ל.

ה. ח"ב עו - "ישראל נעשים אדונים לבעליהם" (סנהדרין קד): **פי בכל מקום שבאין בגלות, בתחלה הם כבוישים בגולה, אבל אחר-כך נעשים אדונים לבעליהם, פי כובשים את המקום שהוא שבאים שם בגולה. פי ישראל מדימין ומעלין כל המקומות השפלים והנפולים, כמו שאמרו רז"ל (מגלה ו): "עתידין בתי תרטיאות וקרקסאות שילמדו בהן תורה ברבים, שנאמר (זכריה ט, ז): 'ונשאר גם הוא לאלקיננו' וכו'". פי ישראל מעלין ומנשאים כל המקומות הנפולים.**

ועל-כן נקראין ישראל בגלות בני הגולה, פי אף-על-פי שאחר-כך נעשים אדונים, ומקימין ומנשאים ומעלין הכל, אף-על-פיי-כן בתחלה הם בגלות, פי הם נעיונד

בגלות. ועל-כן נקראין: 'בני הגולה', כי זה אותיות 'גולה', ראשי-תבות: ו'נשא' ג'ם הוא ל'אלקיננו. כי אחר-כך מעלין ומנשאין הכל, בבחינת: 'ונשא' גם הוא ל'אלקיננו'.

ו. שבחי ה'ר"ן א - וכל נסיעותיו היו בפשיטות, בדרך אנשים פשוטים, בלי שום התנשאות ובלי שום פרסום, אף-על-פי שאז כבר היה מפרסם בעולם, הזהיר מאד לאנשיו שנסעו עמו: "שיזהרו לבלי להודיע בשום מקום שהוא נוסע". - ולא ידעו בשום מקום שהיה, שהוא נמצא שם, כי נסע בהעלם בדרך הסודרים.

ז. שיחות ה'ר"ן נ - כל הנסיעות שלו היו פלאות נשגבות ונעלמות מאד, כמו הנסיעה לקאמיניץ, ולנאוווריטש, ולשאריגראד, וכיוצא בהם המזכרים קצת בדברינו - כי היה לו בזה סודות נוראות מאד הנעלמות מעין כל חי.

וכמו שפעם-אחד כשבא מהדרך, מהדרכים הנזכרים לעיל, ספר איזה מעשה נוראה המבאר ב"ספורי-מעשיות" (מעשה ז מזבוב ועכביש), ואמר: "שזאת המעשה מבארת ענין הנסיעה שלו" (כמו שהתחיל שם בהספורי: ענה ואמר: אספר לכם כל הנסיעה שלי שהיה לי). ובאמת הדבר סתום וחתום מאד, כי מי יוכל לעמד בסוד המעשיות שספר, או בסוד הנסיעות וההנהגות הנפלאות והנעלמות שלו.

ח. שיחות ה'ר"ן פה - אחד שאל אותו על ענין נסיעה לאיזה מקום, אם יסע לשם?!

השיב לו: "בשרואה אדם נסיעה לפניו, אין לו להתעקש למנע מזה, לישב בביתו דוקא!" - כי בכל מקום שנוסע לשם, מתקן שם איזה דבר, רק שיזהר להיות שמור מן העברה חסוֹשֶׁלֹום, אזי כל אדם מתקן בכל מקום שנוסע לשם. אפלו איש פשוט לגמרי.

כי בכל-מקום שבא לשם, עושה שם בודאי איזה דבר שבקדשה, כי מתפלל שם, ואוכל שם, ומברך על אכילתו לפניו ולאחריו, וכיוצא בזה. כי בודאי איש ישראלי אפלו הפחות שבפחותים, עושה במה דברים שבקדשה בכל-מקום אשר הוא שם. ועל-כן בודאי מברך מן השמים להיות שם באותו מקום דוקא, כדי שיתקן שם מה שהוא דיקא צריך לתקן שם.

על-כן טובה לפניו מה שנודמן לו נסיעה לשם, כי אולי יהיה מברך לבוא לשם "בששלאות של ברזל", וכמו שאמרו רבותינו ז"ל על יעקב אבינו (שבת פט:). - וכל זה דבר רבנו ז"ל עם איש פשוט לגמרי.

ט. שיחות ה'ר"ן קכב - שמעתי בשמו שאמר: שאם לא היה ממתין בבטחון לישועת-השם, כבר היה איש

נוסע ומטלטל, כמו כל הנוסעים ומטלטלים עצמם בשביל הפרנסה בנהוג עכשו.

ואמר זאת לענין הנהגת הבית בפרנסה ומלבושים ושאר צרכי הבית, שעל-פירב חסר לאדם הרבה וכו', שצריכין להמתין לישועת-השם ולבלי לדחק את השעה (ערובין יג) למלאות החסרון תכף ומיד.

ואמר על-עצמו: שאם לא היה ממתין, פגון פשהיה חסר לו איזה דבר וכו', היה צריך ללוות לעצמו ולהיות בעל-חוב, עד שהיה מברח להיות נוסע ומטלטל! - כמו שאנו יודעים ענין הנוסעים, שהם מברחים תמיד לפע על המדינה מחמת שהם תמיד בעלי-חובות וכו'.

וענין זה צריכים לידע מאד, כי לכל אדם חסר הרבה וכו', וצריך להסתפק במעוט וכו', ואם נדמה לו שצריך מלבוש וכו', אל ידחק השעה ללוות ולהקיף ולהיות בעל-חוב, אך ימתין עד שיבוא עתו. וטוב לסבל דחק אפלו במזונות, וכל-שכן במלבושים ודירות וכו', ולא להיות בעל-חוב. ומוטב שיהיה בעל-חוב לעצמו או לבני-ביתו במלבושים, מלהיות בעל-חוב להתנני או לאחרים וכו'.

י. שיחות ה'ר"ן קלט - ספר לי אחד מאנשיו: שפעם אחד ספר לרבנו ז"ל: "שדברו לו איזה שדוד!" - ואמר האיש הנ"ל לפניו ז"ל: "ששם אין מקום לפניו!" - השיב לו: "כשייש להאדם לב של ישראלי, אין שיה אצלו מקום וכו'. כי הלב הוא אלקות וכו' וכו'". (בנדרס בלקוטי-תנינא סימן נ"ו - מובא לעיל).

יא. שיחות ה'ר"ן רפ - לענין שהצדיקים נעים ונדים בדרך, אמר: שיש נשמות נדחות שאינם יכולים להתעלות, כי אם על-ידי מה שהצדיק נע ונד'. - ויש צדיק שאינו רוצה להיות 'נע-ונד', אבל אף-על-פי-כן הוא 'נע-ונד' בביתו. הינו: מה שהוא הולך הנה ונהנה בביתו, זהו גם-כן בחינת 'נע-ונד'. [בלקוטי-מוהר"ן ח"א צב: "על-ידי מה שאדם 'נע-ונד' בתוך ביתו, יכול להחיות מתים".]

יב. חיי-מוהר"ן קכ - בודאי אין שום אדם יודע תכן פוגות נסיעותיו הקדושים (של רבנו ז"ל).

יג. חיי-מוהר"ן קכא; קנה - "אפה מסעי בני ישראל" (במדבר לג, א). אשרי הזוכה ויזכה לידע סוד אחד מנסיעותיו הפלאיות מאד, שלא היה להם שום טעם על-פי פשוט. ואמר בעת שנסע לנאוווריטש: "אלו היו העולם יודעים ענין נסיעתי, היו מנשקים הפסיעות שלי. בכל פסיעה ופסיעה של נסיעתי, אני מבריע את כל העולם כלו לכף-זכות".

יד. חיי-מוהר"ן קנח - פעם אחת היה מספר ב'שבת שירדה, מענין: שבמים הקודמין היה נוסע על המדינה בעתים הללו, והיה אומר שם תורה נפלאה וכו'. והיה מספר במתגעגע, ואמר: שכשהיה יושב על העגלה, היה ענין מיוחד. וכשהיה בא לעיר שנסע לשם ויצאו לקראתו ועשו לו כבוד, היה נעשה ענין אחר. כשנכנס אל העיר, היה ענין אחר. כשאמר תורה שם, היה ענין אחר. אחר-כך כשקבל מעות, היה ענין אחר. וחשב כיוצא בזה כמה ענינים, שבכל פעם היה ענין אחר.

והמונח מדבריו: שהיה לו בענין הנסיעה, עבודה מיוחדת נפלאה ונוראה מאד, בכל ענין בפני עצמו, הן בהנסיעה, הן בהכבוד וכו' וכו'.

טו. חיי-מוהר"ן קנו - אמר: המקום שלי הוא רק 'ארץ-ישראל', מה שאני נוסע אני נוסע רק ל'ארץ-ישראל', ולפי שעה אני רועה ב'ברסלב' וכיוצא!

טז. חיי-מוהר"ן רד - תמה על-עצמו, על שעושה תמיד דברים משנים ונפלאים מדעת בני-אדם, על אשר הוא תמיד נעונו ממוקום למקום, ומה היה חסר לו במעדוועדייווקע, היה ראוי לו לישוב שם תמיד, כי שם היה יושב בשלום והשקט. והוא לא רצה לישוב בשלום, ונסע משם וקבע דירתו בזלאטיפאליע, והיה לו שם מחלקת גדול ויסורים גדולים מאד, ונסע משם וקבע דירתו בברסלב. אחר כך בזה הקוץ, נסע מברסלב וקבע דירתו באומן וכו'.

יז. חיי-מוהר"ן רי - באומן דבר עמי מענין נסיעתו, ואמר לי אז: "יש דרך פזה מבית לחוץ, ומשם אל החר, ומשם לסבב דרך הנהר הקטן והגשר, ומשם לבית רבי שמעון, ומשם לבית רבי זליג, ומשם לאומן, כי בדרך זה יצא לאומין" וכו'.

הינו: כי על הידי שהיה אצל ה'מלך' המבאר בהמעשה של ה'בעל-תפלה' - שם היו מצירין כל הדרכים שבעולם, עליהן אמר: "שגם יש דרך פזה". כלומר: שבנדאי גם דרך זה היה מציר שם על אותו היד, הינו מהבית לחוץ, ומשם להחר, ומשם להבתים הנ"ל, ומשם לאומן.

אשרי מי שיזכה להבין זאת לעתיד, כי בענין נסיעתו, יש סודות נוראות בכל פסיעה ופסיעה, כי בכל נסיעותיו הקדושות יש רזין עלאין גבוהים מאד, מפלי-שפן בנסיעה האחרונה הזאת שנסע להסתלק שם וכו'.

יח. חיי-מוהר"ן תקמג - כמה פעמים היה מדבר הרבה עמו והזהיר אותנו מאד, לקרב נפשות להשם-יתברך, להשתדל לדבר הרבה עם בני-אדם, כדי לעוררם

ולחשיבם לקרבם להשם-יתברך וכו'. - וגם היה רצונו שיסעו נסיעות בשביל זה, כדי לדבר עם בני אדם.

יט. לקוטי-הלכות, פקדון ה, לט - ועליהן צריכין להאמין: שעקר פונת השם-יתברך מה שמסבב שיסע האדם, הוא רק בשביל שלמות התורה - הינו שהאדם צריך לצאת מביתו לילך או לנסע למקום-אחר, כדי שיוכל להתועד עם אדם אחר, או עם כמה אנשים, לדבר עמהם מהתכלית האמתי והנצחי, שיעוררו זה את זה אל האמת לאמתו, כי זה כל האדם. וכי-אדם צריך לדבר עם חברו ביראת-שמים בכל יום ובכל עת, ועליהן מסבב השם-יתברך שילך ויסע האדם, הכל רק בשביל זה.

ורק זה ידוע: שכל הדברים שפזה העולם, בהכרח שיתלבשו במה שמתלבשים, והקלפה קודמת לפרי, עליהן על-פירב מתלבשים הנסיעות והטלטולים בעסקי חל.

אבל החפץ באמת, צריך לשום לבו לשרש הדבר שבקדשה, עליהן צריך כל אחד לשום לב להאמין, שעקר נסיעתו וטלטולו, כדי שיתועד עם בני-אדם, אולי יוכל לדבר עמהם דברי אמת, או שיקבלו הם ממנו, או שיקבל הוא מהם, או שיקבלו ויאירו זה בזה, בבחינת "ומקבלין דין מן דין", כי בכל אחד מישראל יש נקדה טובה, וצריכין לקבל הארה ממנו, להאיר בנפשו לכל יישן את ימיו שנת עולם חסו-שלום וכו', וזה עקר שרש כל הנסיעות שבעולם.

כ. עלים לתרופה, מכתב מיום ג' דברים ת"ד - כמה חסדים ונפלאות פלאי פלאות ראיתי בנסיעות האלו הנוגע לענינינו - אשר בשביל עסק אחד מפלי-זה, ולדבר דבר-תורה אחד, עם איש אחד, שדברתי בכל הנסיעות האלו - בודאי פדאי כל טלטולי הקשה עלי מאד מאד אשר אין לשער, וכל רבוי ההוצאות והבלבולים וכו'.

ספר המדות - עניני נסיעה וטלטול

[א] מי שאין לו בנים, יקבל על-עצמו גלות (בנים לח).
 [ב] על-ידי רדיפת שלום, מציל את בניו ממיתה ומגלות. (בנים עב; שלום יז).
 [ג] כל הדרכים שאדם הולך בהן, הכל מהשם-יתברך והם רצון-השם. אבל אין לה אדם שובין את הרפו, אלא מי שהוא ענו (דרך ט).
 [ד] על-ידי נסיעת הדרכים, האדם נעשה מבין (דרך י"ב).
 [ה] המקבל גלות על-עצמו, הוא סגולה להריון (הריון ו).

10] על־ידי הגסיעה שנוסעים מפפר לכפר ומעיר לעיר, דבריו אינם נשמעים (התנשאות טז).

12] על־ידי הטלטול, זוכין לשם־טוב (טלטול ח"ב א).

18] על־פירב, היראים פרנסתם בא, על־ידי טלטולים (טלטול ח"ב ב).

19] לפעמים הצדיק בא לטלטולים, כדי שיבא לעולם הבא, ויזכר כל המקומות שהיה בהם, ועל־ידי זה יבאו טובות לאלו המקומות (טלטול ח"ב ג).

20] לאו בכל־מקום אדם זוכה לסגל תורה ומעשים טובים. בשביל זה הקדוש־ברוך־הוא מסבב סבובים, שיצא זה האדם ממקום הזה למקום אחר (טלטול ח"ב ד).

21] לפעמים נתחייב אדם איזהו גלות, ונתחלף לו על איזהו חולאת (טלטול ח"ב ה).

22] השוכח דבר אחד מתלמודו, גורם גלות לבניו, ומורידין אותו מגדלתו (למוד כג).

23] המזמין עפ"ם בתוך ביתו ומשמש עליו, גורם גלות לבניו (צדקה כה).

24] טלטול הצדיקים, לפעמים הוא בשביל לגלות איזה צדיק נסתר (צדיק קט).

25] השכרות, גורם גלות (קרי ח"ב א; שכרות ח"ב ב).

26] גלות, מכפרת על הכל (תשובה ו).

27] מי שיש לו בית־הפנסת, ואינו נכנס לשם להתפלל, גורם גלות לבניו (תפלה לו).

זאת הארץ אשר תפל לכם בנחלה ארץ פנוע לגבלתיה וכו'. זאת תהיה לכם הארץ לגבלתיה סביב. (במדבר לד, ב"ב) - ענין גבולי ארץ־ישראל -

כא. הקדמת ספר־המדות - ונשמע מפיו שאמר: "שעל אות רפואה לבד, היו אצלו כמה וכמה בויגן [גליונות] כתובים, במקדמה שאמר מאתים בויגן [גליונות], אך לא רצה למסרם להעולם".

ואמר לי: שהשיג כל הרפואות שבעולם בתוך גבולי ארץ־ישראל שבספר "יהושע"!

בי שמות כל הערים הכתובים שם אצל כל גבול וגבול - הם צרופי־שמות של כל הרפואות שבעולם, איך הם נקראים בכל הלשונות.

כי ארץ־ישראל היא קומה שלמה, וחלוקת ארץ־ישראל היא כפי קומת אדם, הינו שחלק וגבול זה הוא בחינת 'ראש', וחלק וגבול זה הוא בחינת 'יד ימין', וכיוצא בזה כל השנים־עשר גבולים של ארץ־ישראל, שנתחלקה לשבטים, שכלם הם כפי חלקי קומת אדם, כמוכא מזה בספרים (עץ־חיים, שער מג פ"א).

ואמר: "שאצל כל גבול של ארץ־ישראל, כתובים שם הרפואות השייכים לאותו האיבר, שמכון כנגד זה הגבול כנ"ל". כל־זה שמעתי מפיו־הקדוש כפר, והבנתי מדבריו הקדושים: "שכל זה השיג בימי ילדותו ממך".

עניני בין המצרים

- גלות וגאולה, בנין וחרבן בית־המקדש, בנין ירושלים, משיח צדקנו, קץ הגאולה, וכו' -

א. שיר נעים, בתחלת הספר - חריקת שן האמות על אמה יחידה, תבונה אין פנו. מרירת הצרות איך להשקות הם דנו. נסבל עולם עד יבוא עני. בן יחפש כנגזי אביו. נזר עטרת נעטר בכך חביב. שיר חדש אז נשיר. מלפנו כל אחד ואחד מראה באצבע בשר.

ב. ח"א א - עכשו בעונותינו־הרבים, חן והשיבות האמתי של ישראל נפל, ועקר החשיבות והחן הוא אצלם. - אבל על־ידי התורה, נתעלה החן והחשיבות של ישראל.

ג. ח"א ב, א - "מנוקבא דפרדשקא משך רוחא דחיי למשיחא" [מנוקב החטם' העליון, נמשך רוח־חיים למשיח] (זהר תרומה קעז. ב'ספרא־דצניעותא פ"ב).

כי עקר כלי זינו של משיח, הוא התפלה, שהוא בחינת 'חטם', כמו שכתוב (ישעיהו מח, ט): "ותהלתי אחטם לך" - ומשם עקר חיותו, וכל מלחמתו שיעשה וכל הפבישות שייכבש, הכל משם, כמו שכתוב (שם יא, א): "והריחו ביראת ה'" וכו', זה בחינת 'חטם' - וזה עקר כלי־זינו, כמו שכתוב (בראשית מח, כב): "בחרבי ובקשתי", ופרש רש"י: "תפלה ובקשה". וכמו שכתוב (תהלים מד, דט): "כי לא בקשתי אבטח וכו' באלקים הללנו". בחינת "ותהלתי אחטם לך".

ד. ח"א ב, ו; ח"א ט, ד; ח"א קיח - כל צדיק שבדור, הוא בחינת משה משיח, כמו שמצינו: שהצדיקים קורין זה לזה: 'משה', כמו: "משה שפיר קאמרתי" (שבת קא: ספ"ה לט. ביצה לח). ו'משה' זה בחינת משיח, כמו שכתוב (בראשית מט, י): "עד כי יבא שילה", "דא משה משיח" (זהר בראשית כה: כז).

ה. ח"א ג, בסוף - בגלותנו, כביכול הקדוש־ברוך־הוא בהסתרת־פנים, כמו שכתוב (תהלים ל, ח): "הסתרת פניך", שהוא בחינת 'דחמים', ופנה 'ערף', שהוא בחינת 'דין'. וכל תפלותינו ובקשתנו על־זה שפנה ערף אלינו, שיחזר את פניו, כמו שכתוב (שם כה, טז; פו, טז): "פנה אלי", וכמו שכתוב (במדבר ו, כה): "יאר ה' פניו".

וכשאנו רואים ארץ הגלות, ובכל יום אנחנו צועקים אליו ואינם נושעים, ויש מעמנו בני־ישראל, שטועים חס' ושכום בלבם: "שכל התפלות הם לריק".

אבל באמת: כל התפללות, הצדיקים שבכל דור ודור, מעלים אותם ומקימים אותם, כמו שכתוב (שמות מ, יח): "ויקם משה את המשפון". ומעלין כל שיפא ושיפא לדוכתיה, ובניין קומתה של השכינה מעט מעט, עד שישתלם שעור קומתה, אז יבוא משיח, דא משה, וישלים אותה ויקים אותה בשלמות.

וכל מה שמרבין בתפלה, נבנה השכינה ביותר ומכינה את עצמה לזוג. ובשישתלם קומה של כל השכינה על-ידי רב התפללות, יבמרו רחמיו, ויתהפך מדת-הדין למדת-הרחמים. ואי לא חסדו, טבעינן חסיושלום בגלות.

ו. ח"א ג - מרגלא בפומא דאנשי עכשו לומר: "שהחזנים הם שוטים ואינם בני דעה". כי עכשו מלכות דקדשה בגלות, ועל-פן הנגינה שנמשכת מאתר דנביאים, מבחינת מחין ודעת דמלכות דקדשה, ועכשו שהמלכות בגלות, הנגינה נפגמת. - ועל-פן החזנים הם בלא דעת, כי אין להם פח עכשו להמשיך הנגינה משרשה שבקדשה, שהוא בחינת מחין ודעת של מלכות דקדשה.

אבל לעתיד שיתעלה מלכות דקדשה, ויהיה ה' למלך על כל הארץ, אזי תתעלה ותשלם הנגינה בבחינת דעת דמלכות דקדשה, שמשם נמשכת הנגינה.

וזוהו (תהלים מז, ח): "כי מלך כל הארץ אלקים זמרו משביל". כי אזי פשידיה "ה' למלך על כל הארץ" ויתעלה מלכות דקדשה, אזי "זמרו משביל" - שהחזנים המזמרים יהיו בדעת ובשכל, על-ידי שיתעלה מלכות דקדשה, ויקבלו הנגינה משרשה שבקדשה, שהוא בחינת דעת ומחין של מלכות דקדשה. - ודוד המלך עליו השלום היה יכול לתקן נגינה זו גם-כן, ועל-ידיה נתעלה מלכות דקדשה בנ"ל.

ז. ח"א ד, א-ב-ג - כשאדם יודע שכל מארעותיו הם לטובתו, היא מעין עולם-הבא - וזאת הבחינה אי-אפשר להשיג, אלא כשמעלה מלכות דקדשה מהגלות מפין העכו"ם, ואזי נתקים (תהלים מז, ח): "כי מלך כל הארץ אלקים". - ואי-אפשר להשיב המלוכה להקדוש-ברוך-הוא, אלא על-ידי ודוי דברים לפני תלמיד-הכם.

ח. ח"א ו, ז - "ולבנות להם בית הבחירה" (סנהדרין כ): זה בחינת משה, נקדה העליונה, בחינת דעת, כמו שאמרו חז"ל (ברכות לב): "מי שיש בו דעה, פאלו נבנה בית המקדש בימיו".

ט. ח"א ז, א - עקר הגאלה תלויה באמונה, פי עקר הגלות אינו אלא בשביל חסרון אמונה. ועקר אמונה בחינת תפלה בחינת נסים, אינו אלא בארץ-ישראל, ושם עקר עליות התפללות, ויכול לפעל בתפלתו מה שצריך, ולעשות נסים ומופתים אמתיים בעולם. ובשפוגמין בארץ ישראל שהיא בחינת אמונה בחינת תפלה, אזי יורדין לגלות, ועקר: שיוודת התפלה לגלות, ואי-אפשר להתפלל ולעשות נסים בעולם.

וכשיכלו אלו האפיקורסים שאין להם אמונה בנסים ומכסים כל הנסים בדרך הטבע, ותתרבה אמונה בעולם, אזי יבוא משיח, פי עקר הגאלה תלויה בזה, הינו באמונה, כמו שכתוב (שיר-השירים ה, ח): "תבואי, תשורי מראש אמנה".

וזו פרוש (סנהדרין צו): "אין משיח בן דוד בא, אלא עד שתכלה פרוטה מן הפיס" - הינו: שיכלו אלו האפיקורסים הנ"ל שאין להם אמונה בנסים, ומכסים כלליות הנסים, הכלולים במלאך דפריטא שפותה, מכסים בדרך הטבע.

י. ח"א ט, ד - משיח הוא כולל כל התפללות, ובשביל זה יהיה משיח "מורה ודאין" (סנהדרין צג), פי התפללות' הם בחינת 'חטם', כמו שכתוב (ישעיהו מח, ט): "ותהלתי אחטם לך".

יא. ח"א ט, בסוף - אלו בני-אדם המבחישים כל הנסים, ואומרים שהכל דרך-הטבע, ואם רואים איזה נס, הם מכסים הנס עם דרך-הטבע, שאומרים שזה דרך הטבעים - פוגמים בתפלה, פי התפלה היא בחינת נסים, שמשנה את הטבע. ופוגמים באמונה מאד, שאין מאמינים בהשגחת הבורא יתברך. ופוגמים בארץ-ישראל שהיא מקום הנסים. ועל-ידיה צריכין לפול בגלות מצרים ושאר גליות, והם מאריכים את הגלות רחמנא-לצלן.

יב. ח"א י, ג - "ויעקב קראו בית" (פסחים פח). הינו: שיעקב קרא את מקום הבית-המקדש, שהוא מקום התפלה, בית, שהוא מקום ישוב לבני-אדם - פי העלה את התפלה מ'הר' ו'שדה', לבחינת בית, שיש בו תפיסה לבני-אדם יותר מ'הר' ו'שדה'. פי בבחינת בית, יש גם לעכו"ם השגה, כמו שכתוב (ישעיה נה, ז): "כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים". וכשהוא בבחינת בית, כדין אתיקר שמא עלאה.

יג. ח"א יא, בסוף - הגדלות, היא בחינת שבע בתי עבודה-זרה, שעל-ידיה נלו ישראל מארצם" (גטין פח), ועל-ידיה עדין לא חזרנו לארצנו, מחמת שרודפים אחר הכבוד על-ידי הגדלות רחמנא-לצלן. - ולהפך: על-ידי קטנות ושפלות, ושלא ישגיח כלל על כבודו, על-ידי זה כבוד השם-יתברך בשלמות, וזוכה לדבורים המאירים לו לתשובה, וזוכה לבוא לתבונות התורה לעמקה.

יד. ח"א יג, א - תאות-ממון, היא עבודה-זרה ממש, ו"כל זמן שיש עבודה-זרה זאת של ממון בעולם, חרון-אף בעולם" (ספרי פרשת ראה; ושי' דברים יג, יח). וכפי הבטול של תאוה זאת, פן נתבטל חרון-אף, ונמשך חסד בעולם. ועל-ידיה נמשך הדעת, שהיא בחינת בנין בית המקדש. ובטול תאות ממון, זה בחינת התגלות משיח, שאז יתבטל חמדת הממון.

טו. ח"א יד, ב-ג - עקר כבוד השם-יתברך הוא: כשהרחוקים ביותר מקרבין את עצמן לעבודת השם-יתברך, כי "אז אסתלק ואתיקר שמא דקדש-א-בריה-הוא עילא ותתא ונתגדל כבוד שמו יתברך ונתעלה" (זהר יתר טו), ונתגדל כבודו יתברך מאד. על-פן צריך כל-אדם להשתדל מאד, לקרב הרחוקים להשם-יתברך.

ועכשו הפבוד בגלות, פי עקר הפבוד אצל העפ"ם, ואנחנו בני ישראל שפלים ונבזים, ולעתידי לבוא שיתגלה פבודו מבין החשך, כמו שכתוב (ישעיה מ. ה): "ונגלה פבוד ה' וכו', פי אז יטו כלם 'לעבדו שכם אחד' (צפניה ג. ט), אז יאמרו בגוים: "לכו ונלכה באור ה'" (ישעיה ב. ה). ו'כבוד' נקרא 'אור', כמו שכתוב (תזקאל מג. ב): "והארץ האירה מפבדו".

ואי אפשר לקרב את הגרים עם בעלי התשובה - אלא עלידי תורה, כמו שכתוב (משלי ה. טז): "יפוצו מעינתיה חוצה", שצריך להשקות אותם שהם מבחוץ, להודיע להם "הדרך ילכו בה" (שמות יח. ט). - וזהו (ירמיה טו. יט): "אם תוציא יקר מזולל", ואמרו חז"ל (בבא מציעא פה. א): "אלו שמקרבין בני אדם לעבודת השם יתברך", פי זהו נקרא "מוציא יקר", הינו 'פבוד', 'מזולל', 'מזילותא דגלותא'.

טז. ח"א טו, ו - בית המקדש, זה בחינת סתרי אוריתא, שזוכין להם עלידי התפלה. ונקרא 'בית המקדש', בחינות 'קדש', בחינות 'ראשית' - 'וכל זר לא יאכל קדש' (ויקרא כב. י), ולא יאכל בו אלא מקדשו ומקראיו.

יז. ח"א טז - אי אפשר שיהיה תמיד דבוק בהשם יתברך ובתורתו בלי הפסק, רק ההכרח לבטל לפעמים, פי לפעמים צריך לצאת לחוץ לעסק דברי העולם, כדי שלא יתגברו הכלבולים של הסטרא אחרא ויתבטל חסדו של חכמתו לגמרי. אבל לעתידי לבא, עלידי תרין משיחין, ינאלו מפל האמות שנכללים ב'עשו' ו'ישמעאל', שהם 'תרין ענין דמכפין על הענין' (זהר פנחס רנב), ואז לא יצטרך לבטל מדבקותו, ויתקיים (ישעיה ל. כו): "והיה אור הלבנה כאור החמה", במהרה בימינו אמן.

יח. ח"א נד, בסוף - עלידי שמחת המצוות, נשלים הקדשה, ומעלה החיות והקדשה שבקלפות. ועליפן פשעושין המצוות בשמחה, מעלה השכינה מבין הקלפות. וצריך להתרחק מעצבות מאד מאד, פי הקלפות הם בחינת עצבות, והם תקפא דדינא. וכשהעצבות מתגברת - היא בחינת גלות השכינה, שהיא שמחתן של ישראל, כמו שכתוב (תהלים קיג. ט): "אם הבנים שמחה".

ועקר בטול הקלפות ועלית הקדשה - היא עלידי שמחה. ולעתידי לבא יתבטלו הקלפות לגמרי, עלידי רבוי השמחה. וישראל יצאו מהגלות בשמחה, כמו שכתוב (ישעיה נה. יב): "פי בשמחה תצאו".

ועלידי העפ"ם ועליכרחם, יתבטלו הקלפות. פי העפ"ם בעצמם ובידם, יביאו את בית ישראל מהגלות, עלידי רבוי השמחה, כמו שכתוב (תהלים קכו. ב): "אז יאמרו בגוים וגו' היינו שמחים", במהרה בימינו, אמן כן יהי רצון.

יט. ח"א נה, א - עלידי הקרבנות, ועלידי שלשה דברים אלו שהיו בבית המקדש, שהם: "השמיר, ונפת צופים, ואמנה" [אנשי אמנה] (סוטה פ"ט מ"ב) - נכנע ונשבר פח המדמה והבהמיות, בבחינת (תהלים נא. יט): "זבחי אלקים רוח נשברה", וזוכין לעלות אל השכל דקדשה. וכשיבנה בית המקדש, אז יתקיים (יואל ה. יח): "ומעין מן המקדש

יצא", שזה 'מעין החכמה', שזוכין לזה דוקא עלידי 'שבירת המדמה'.

כ. ח"א נז, ה - עלידי 'תקון הברית', זוכה לקול, שיצדק קול רנתו - ואזי עלידי שמיעת קול רנתו ונגונו לבד, בלא דבור, השם יתברך רואה מי שמצד לנו, ואיזה עפ"ם מהשבועים לשון מצר לנו, ומושיע מהצרה, בבחינת (תהלים קו. מד): "וירא בצר להם בשמעו את רנתם".

כא. ח"א נט, ג'ז - עלידי שאינו שומר את הבגדים, ונמצא עליהם בתמים, עושה חסדו שלום פרוד בין קדשא בריה הוא ושכינתיה יתברך, ואז שולטת חסדו שלום שפחה בישא שהיא מלכות הרשעה, וגורם דם נדה חסדו שלום להשכינה, והרשעים בעונותיהם, מעוררין וגורמין דם נדה להשכינה, וגורמין אפרשותא בין קדשא בריה הוא ושכינתה חסדו שלום.

ואזי השכינה נופלת חסדו שלום, בבחינת (עמוס ט. יא): "ספת דויד הנפלת". - ועלידי 'תקון הכללי', שמעורר המחין, וממשיך לבגונית להגידין, בבחינת (קהלת ט. ח): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים", אזי נתרפאת מחולאת הנפילה, ואז (עמוס ה. ב): "נפלה ולא תוספה, קום בתולת ישראל".

כב. ח"א לו, ו - עקר השכל, הוא רק השכל האמתי של הצדיקי אמת, שמכניסין השגת אלקות לכל הנלוים אליהם. וכל ה'חכמות' חיצוניות, הם פסילות גמור נגד זה השכל.

ולפעמים בעונותינו הרבים פשנופל זה השכל להעכו"ם והסטרא אחרא, אזי מתגברים בחכמתם וממשלתם, כשיונקים יותר מהראוי להם משכל הנ"ל, שהוא בחינת 'מלכות דקדשה'.

ומי יוכל לסבל את קול הצעקה והזעקה הגדולה פשנופל בחינת ה'מלכות' אליהם, בבחינת (קהלת ט. יז): "זעקת מושל בפסילים", פשרוצה הפסיל (בחינת 'מלך זקן וכסיל') להתחכם, שמתגברים להמשיך לתוך החכמות שלהם שהם פסילות באמת, את בחינת החכמה האמתית שהוא השכל הנ"ל של השגת אלקות. ואומרים: "שרק הם חכמים ואין חכמה גדולה כחכמתם המטעת", אשר כל יניקתה מנפילת השכל הנ"ל.

והקדושי ברוך הוא בעצמו בפיוכל שואג עליזה, בבחינת (ירמיה כה. ט): "שואג ישאג על נוהו", "על נוה דילה" (זהר אחרי עד), בחינת ה'מלכות' שנופל חסדו שלום בגליות של הארבע מלכיות דסטרא אחרא, שהם הארבע גליות.

וצריך כל אחד לראות: להתך ולהבדיל ולהעלות החכמה הנ"ל מבין הארבע גליות, ולהחזירה לשרשה. וזה זוכין עלידי צדקה וחסד שעושיין, שעלידי זה מעלין השכל הנ"ל מהגלות, ומכניעין ממשלת העפ"ם.

עליפן צריך כל אחד לפי בחינתו, להשתדל תמיד ולראות להוציא השכינה מהגלות, הינו השכל הנ"ל, על ידי חסד. ועלידי זה מכניעין חכמות חיצוניות, ונצולין מעול מלכות הרשעה, וזוכין להשגת אלקותו יתברך.

כג. ח"א לז, ז - כל התפלות עם כל הערבובים, באין אל הצדיקים - פי הם בחינת 'משיח', שאלין באין כל

התפללות להעלותן. בבחינת (ישעיה מה, ט): "ותהלתי אחטם לך", שכל ה'תהלות' באין לבחינת 'משיח', שהוא בחינת 'חטם', בחינת (איכה ד, ט): "רוח אפינו משיח ה'".

פי 'משיח' הוא "מורה ודאין" (סנהדרין צג), בבחינת (ישעיה יא, א): "והריחו ביראת ה'". הינו ב'תפללות', שהן בחינת (משלי לא, ב): "יראת ה' היא תהלה", פי הוא מורה ומרגיש בה'תפללות' שמקבל מהם, את כל אחד ואחד כפי מה שהוא, פי כל ה'ערבובים' של כל אחד הם בתוך ה'תפלה' וכו'.

כד. ח"א לה, זח; ח"א רפ - בפשטם מכנים 'שכלו', הינו 'נשמתו' - בתוך ה'אמונה' - אזי צריך לשמר ה'אמונה' שלא יינקו ממנה החיצונים, פי היא שוכנת בתוך החיצונים, בחינת (יחזקאל ה, ה): "זאת ירושלים שמתיה בתוך הגוים וסביבותיה ארצות". ו'ירושלים' הוא בחינת 'אמונה', כמו שפיתוב (ישעיה א, כא-כו): "קרית נאמנה".

וכשאדם עוסק ב'משא-זמתן באמונה', זהו בחינת 'הקרבת קרבן-התמיד' ו'הקטרת הקטרת'. ואז ה'אמונה' מתגברת להעלות כל ה'ניצוצות-הקדושים' שבקלפות, בסוד 'אחד-עשר סממני הקטרת'.

וכל 'ניצוצות הקדשה' שיש בתוך העכו"ם וה'ארצות שסביבות ירושלים', עולים לבחינת 'אמונה' הנקרא 'ירושלים' ו'מלכות', 'בשזה קם זה נופל' (פסחים מב: רש"י בראשית כה, כג). פי 'חרבן אמונה' נקרא 'חרבן ירושלים', כמו שדרשו חז"ל (שבת קיט:): "לא הרבה ירושלים, עד שפסקו ממנה אנשי אמונה" (עירושם מבאר דכונתם על 'משא-זמתן באמונה'). וכש'ירושלים' הינו ה'אמונה' מתגברת. אזי אלו העכו"ם וה'ארצות נופלים, ועולים ממנה כל ה'ניצוצות-הקדושים' שבתוכם, בסוד 'אחד-עשר סממני הקטרת'.

וזהו שאמרו חז"ל (סנהדרין כ:): "שלשה מצוות נצטוו ישראל בכניסתן לארץ, העמדת המלך, וכריתות זרעו של עמלק, ובנין בית-המקדש".

והא בהא תליא - פי "העמדת המלך" - היא בחינת 'אמונה', בחינת 'מלכות', כנ"ל.

ו"כריתות זרעו של עמלק" - הם ה'ניצוצות' שעולים מבין העכו"ם וה'ארצות, בבחינת 'אחד-עשר סממני הקטרת'. כמו שמובא במדרש (רות-רבה א, ב): "למה נסמכה 'פרשת כריתות זרעו של עמלק', ל'פרשת משקלת' - לומר: שבעון משקלת' היה 'מלחמת עמלק' - והינו הך כידוע.

ועל-ידייזה זוכין להמצוה "לכנות בית-המקדש וירושלים" - הינו ה'אמונה'. ואז נתחדש ונתעלה 'מחו' בבחינת 'בנין בית-המקדש', כמאמר חז"ל (ברכות לג): "מי שיש בו דעה, פאלו נבנה בית-המקדש ב'ימיו', בבחינת 'אורי-הפנים'.

כה. ח"א מ - כל הגליות והנסיעות והטלטולים, הם בשביל 'קלקול האמונה', ועל-ידייזה מתקן וממתיק ה'חרון-אף' מן העולם, ונמשך 'רחמנות' בעולם.

כו. ח"א מ - על-ידי 'בטול תורה', בא גלות ונסיעות לדרבים, כמו שנאמר (ישעיה ה, יא): "גלה עמי מבלי דעת".

כז. ח"א מט, ב-ד - עקר התפלה תלוי בלב, שישים כל לבו עליה, דהינו: שיקשר מחשבתו היטב לדבורי התפלה. - ועל-ידייזה נתגלה ונתגדל מלכותו יתברך, ונופל 'מלכות-הרשעה'. ואז יש עליה ל'ביאת עלאה' ו'ביאת תתאה' - "שנשבע הקדוש-ברוך-הוא: שלא יכנס בירושלים שלמעלה, עד שיבנה ירושלים שלמטה" (תענית ה,). בחינת 'תפלה', בחינת 'מלכות'.

כח. ח"א מט, ו - אין ה'גאולה' אלא על-ידי 'תשובה', כמו שפיתוב (ישעיה נט, ט): "ובא לציון גואל" וכו'.

כט. ח"א נה, ג - יכולין לגלות ולהמשיך בחינת 'קדשת ארץ-ישראל', אפלו עכשו בגלות שהיא תחת יד הסטרא-אחרא - בבחינת (ויקרא כו, מד): "ואף גם זאת בארץ איביהם". הינו: אפלו בגלות המר, יכולין לגלות בחינת 'גם זאת' - על-ידי התנוצצות 'אור זכות אבות', בבחינת (שם שם, מ): "וזכרתי את בריתי יעקוב וכו' והארץ אזכר".

ל. ח"א נז, ח - "שער ארם" (סנהדרין צח), זה בחינת 'שער דסטרא-אחרא'. - וכשיפל נפילה אחר נפילה, אזי יבוא בן דוד, ויבנה שערי הקדשה.

לא. ח"א נח, י - וזהו 'גלות-השכינה', שנופלים ב'גלות' חסיון-שלום.

לב. ח"א נט, א-ב - על-ידי שמקרב נפשות להשם-יתברך, ועל-ידי התבודדות שמתבודד ומשיח בינו לבין קונו, ושופט ודן את עצמו על כל מה שעשה - נתבטלון הרע והקלפות, ונבנית 'היכל-הקדש', 'ירושלים כסא ה'" (ירמיה ג, יז), "קרית נאמנה" (ישעיה א, כא-כו).

לג. ח"א סו, ג - כשמתגבר ומשבר ה'בעס', על-ידייזה נעשה ונמשך בחינת 'רוחו של משיח', בחינת (איכה ד, ט): "רוח אפינו משיח ה'" - וזוכה להוציא מבח אל הפעל כל המצוות וכל הדברים שבקדשה שצריך לעשות.

לד. ח"א עה - על-ידי דבורי תורה ותפלה, מעלין כל הניצוצות הנפולים, ונתקנים ונתחדשים כל העולמות הנפולים, ונחשב כאלו ברא שמים וארץ וכל העולמות מחדש. ואז יזכה לשלום, ויבטל כל מדת הנצחון והמחלקת. - על-כן צריכין לדבר רק דבורים קדושים, ולא דבורים אחרים, כדי להעלות הניצוצות לתקן כל העולמות, ועל-ידייזה יתקרב ביאת המשיח.

לה. ח"א עח - ה'דבור דקדשה', הוא בחינת ה'שכינה', והוא בחינת 'רוחו של משיח', בחינת 'רוח-הקדש', בחינת 'תהיה', בחינת 'יחוד קדשא-ברוך-הוא ושכינתה'.

לו. ח"א עח - וזהו בחינה של 'משיח', פי פתוב אצלו (ישעיה יא, א): "לא למראה עיניו ישפט" וכו', אלא הפל ברוח-הקדש. פי אזי יתקן 'פרצוף מלכות' בשלמות, ונתקבץ כל הבחינת 'מלכות' אל שרשו, ו'היתה לה' המלוכה" (עובדיה א, כא), "והיה ה' למלך על כל הארץ" (זכריה יד, ט), ונופל להפיר את בוראנו למעלה מפל העולמות, בלא שום לבוש וציור ותמונה.

וזהו (תהלים מז, ט): "כי ה' וכו' מלך גדול על כל הארץ" - הינו בשמדת מלכות' יהיה גדול, ויתעלה אורה מחמת תקון מעשינו, אזי נוכל להפיר את בוראנו על כל, דהינו למעלה מכל העולמות, ולא כמו עכשו, פי עכשו הוא בהתלפשות עולמות.

וזהו (שמואל א ב, ט): "ויתן עז למלכו" - הינו פשיתן עז ו'הארה' למדת מלכות', אזי (שם): "וירם קרן משיחו" - פי כל אחד יתקן בחינות משיח' שלו, וילך ממדרגה אל מדרגה מעט מעט, עד שיתקן הארת פרוצה מלכות' בשלמות, וזהו בחינות משיח'.

לז. ח"א עט - בכל צדיק וצדיק, מי שהוא צדיק באמת, יש בו התגלות משיח'. ואף על פי שאין בו התגלות משיח', יש בו מדה של משיח', שהוא בחינת משה, כמו שכתוב בזהר הקדוש (בראשית כה): "משיח דא משה".

לח. ח"א צד - בעוונותינו הרבים הדבור עם ישראל בגלות וכו'. לכך נאמר (ישעיה מ, ה): "ונגלה כבוד ה', וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דבר". והינו: פשיטאנו ישראל, אז הדבור גם כן כפי יכול יהיה עם השם יתברך.

והתקון הוא: שיראה, שיעלה כל הניצוצות שבכל דבר, והניצוצות הם אותיות, והאותיות נעשים דבורים, ועל ידי הדבור נשפע רב טוב לישראל. והעצה הוא: פשיטאנו בדבר מה, תכף אמין באמונה שלמה, שיש בדבר הזה אותיות וניצוצות וכו'.

לט. ח"א קה - בכל אדם יש בו חלק ממלכות כל העולמות וצורפים, ובכל מה שהוא מדבק עצמו, לשם הוא מקשר חלקו. וכשהוא הולך אחר שרירות לבו ותאוותו, הוא מקשר חלקו והאותיות והצורפים לסטרא אחרא חסיושלום, ומתבלבלים האותיות והצורפים, והדעת גם כן מתבלבל, והוא גלות השכינה'.

וכששב בתשובה שלמה - ישובו חלקיו ממלכות העולמות והאותיות והצורפים גם כן למקומן, ואז הדעת שלם, ומתעורר רחמנות. ועקר התשובה תולה בתורה.

מ. ח"א קיח - ה'חדושי תורה' שמהדש, הם בבחינת משיח', פי שם "רוחו מרחפת" (בראשית א, ט).

מא. ח"א קיח - משיח סבל מרעין עבור כל ישראל' (סנהדרין צח. וברשי שם; זהר ויקהל ריב), כמו שכתוב (ישעיה נג, ה): "והוא מהכלל מפשענו". - בכך כל צדיקי הדור הוא גם כן סובל יסורין בשביל כללי ישראל, להקל מעליהם, פי הוא בבחינת משיח'.

מב. ח"א קלה - על ידי תשובה, יוצא המלכות מבין הקלפות, ונתבטל ממשלתם, כמו שאמר רז"ל (יומא פו): "גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה" - שנגאלין על ידי תשובה, מהמלכות דקלפות'.

מג. ח"א קפו - מצינו אצל הנביאים: שבעת שאמר הנביא הנבואה, היתה ברמז, ולא היו מבינים נבואתו בפרוש על מה מרמז, ואחר כך כשנתקנים דברי הנביא, היו יודעין למפרע שנתקנים דברי הנביא שהתנבא ורמז על זה מקדם, והבינו דברי הנביא למפרע, שהתפנו על זה.

וכמו שצינו ב'דניאל' שמרמז על סוף קץ הגאולה, ועתה הדברים סתומים, כמו שכתוב שם (יב, ד): "סתם הדברים וחתם" - פי אין אדם יודע עתה איך מרמז שם זמן הגאולה. אבל לעתיד אם ירצה השם פשיקים הדברים ויגיע קץ האמת ויבוא משיחנו - אזי ידעו למפרע איך שמרמז בדבריו זמן הקץ.

מד. ח"א ריט - כשאדם מעלים ומסתיר ומקטין את עצמו בענוה ושפלות, אז השם יתברך כפיכול גם כן מראה עצמו אליו בבחינת ענוה ושפלות, ומצמצם את גאותו וגאווה, ומקטין את עצמו כפיכול, ושוכן עמו, בבחינת (ישעיה נז, טו): "אשפוך ואת דכא".

אבל כשאדם מתגאה ומתגדל חסיושלום, אז השם יתברך גם כן מראה גאותו וגדלותו, אשר מי יוכל לסבל ולקבל כבודו וגאותו יתברך, פי "הנה השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" וכו' (מלכים א, טז), ומזה בא הרבן בית המקדש' בעוונותינו הרבים.

מה. ח"א רמז - איתא ב'זהר הקדוש' (צו כז): "תיקו' הנאמר בש"ס, הוא בחינת מחדש תקון". הינו: שנהסר הנו"ן של תקון, ונשאר תיקו'. ודע: שזאת הנו"ן פשוטה' כשנחסרת מה תקון, היא נשפלת ונכפפת, ונעשה צרופה קינות, וכשיגאלנו השם, יתהפכו הקינות לתיקון, ויתתקן התיקו'.

מו. ח"א רנ - עקר הצער מהיסורין, הוא מחמת שנוטלין ממנו הדעת כדי שירגיש היסורין. וזה עקר צער יסורין של ישראל בגלות, מחמת שנפלו מהדעת ותולין הכל בטבע ובמקרים ובמזל - וזה בא להם, מחמת שהם שרויין בין העכו"ם ולמדו מהם וכו', ותולין הכל בטבע ומקרה. פי אלו היה להם דעת שהכל בהשגחה, לא היה להם יסורים כלל.

ובאמת ישראל הם למעלה מהטבע, רק כשהם חוטאים חסיושלום, אזי נופלים תחת הטבע, כמו העכו"ם שהם תחת המזל והטבע, ואזי יש להם גלות וצער חסיושלום. ועקר הצער והגלות שלהם, הוא רק על ידי זה בעצמו שאין להם דעת, ותולין בטבע.

וכשהקדוש ברוך הוא רוצה לרחם על ישראל ולהושיעם מגלותם, ולעשות קץ וסוף מהמצר להם, אזי ממשיך עליהם השגחה, ואזי מכניע ומבטל הטבע והמזל שהיה מחייב שיהיו ישראל נתונים תחת ידם, ואזי מחייב המצר להם, וישראל עולים עליהם על ידי ההשגחה.

ודע: שזאת ההשגחה, הוא ממשיך מ'סוף העולם', פי לעתיד בעת הקץ, יתבטל הטבע לגמרי, ולא יהיה רק השגחה לבד וכו', שיתבטל הטבע שהיא עליפי מערכת הכוכבים ומזלות, ואז יהיו ישראל למעלה.

ועל כן גם עתה כשהשם יתברך רוצה לעשות קץ וסוף מאיזה עכו"ם ושיהיו ישראל למעלה, אזי ממשיך עליהם השגחה, מקץ וסוף העולם. ונתעלים ישראל, ונעשה קץ וסוף מהעכו"ם שהיה מצרה להם.

זוה בחינת (יחזקאל ג, ב): "קץ בא הקץ" - הינו: פשהקדוש ברוך הוא רוצה להביא קץ על העפושם, אזי ממשיך השגחה מ'קץ האחרון'.

ועל ידי שבוכין בדמעות לפני השם יתברך בשעת הצער והיסורין - על ידי זה ממשיכין דעת והשגחה, מ'קץ האחרון' - ועל ידי זה נתבטל הצער והיסורין.

מז. ח"א רעח - על חליף טוב, יכולים לראות כל הפלים של הבית המקדש איזה פנים יש להם.

זוה שפתוב פשאמר 'יצחק' לעשו, שיבדק הספין וישחט יפה: "שא נא בליד", (בראשית כז, ג), רמז על פלים של בית המקדש, שהם נראים על הספין היפה. וכן איתא במדרש (בראשית רבה סח): "פליה זה בבבל". שנאמר (דניאל א, ב): "ואת הפלים הביא בית אוצר אלכיו" - נמצא: ש'פליה' מרמז על 'פלים של בית המקדש'.

מז. ח"ב א, יב - כשזוכין לגאל את התפלה מן הגלות, בבחינת 'סמיכות גאלה לתפלה' - היא בבחינת 'התנוצצות משיח'.

ובשביל זה נקרא 'משיח' - פי הוא יונק ומקבל מ"שיח השדה" (בראשית ב, ה), דהינו כל הריחות שבאים בתוך התפלה שהיא בחינת 'הטם', בחינת: "ותהלתי אחטם" וכו' (שעיה מח, ט), ו'משיח' מקבל אותם, בבחינת: "רוח אפינו משיח ה'" (איכה ד, ב).

מט. ח"ב ז, יא - על ידי חטא המרגלים, גרמו 'חרבן בית המקדש', כמו שאמרו רז"ל (תענית כט, סוטה לה, סנהדרין קד: במדבר רבה טז, כ; תנחומא שלח יב): "אתם בכיתם בכיה של הנם, אני אקבע לכם בכיה לדורות". - פי אותו הלילה, ליל השעה יבא היה, שבו נחרב הבית המקדש, ומשה רבנו בקש עליזה: "סלח נא" (במדבר יד, ט) - פי בזה החטא והפגם, תלויים כל העונות, פי על ידי זה הפגם, נחרב הבית המקדש.

נ. ח"ב ז, יא - ישראל עם קדוש, לפי גדל רוחניותם ודקותם, אין יכולין לשא עליהם המשא של עוונות אפלו יום אחד. בשביל זה צריך להם הבית המקדש. פי "התמיד של שחר היה מכפר על עוונות של לילה, והתמיד של בין הערבים היה מכפר על עוונות של יום" (במדבר רבה כא, כא; תנחומא פנחס יג; פסיקתא רבתי ט"ו; פסיקתא דרב כהנא פ"ו).

ובשביל זה היה משה רבנו עליו השלום מוסר נפשו בשביל ישראל, לבקש מהשם יתברך: ש'יסלח להם עוונותיהם. פי ידע: שאי אפשר לישראל לשא כלל המשאוי של עוונות אפלו יום אחד.

נא. ח"ב ז, יא - 'בית המקדש' כלול מבחינת 'בן' ו'תלמיד'. פי אמרו רז"ל (תענית טז): "למה נקרא שמו 'הר המורה', שממנו הוראה יוצאה לישראל" - זה בחינת 'תלמיד'.

גם אמרו רז"ל (שיר השירים רבה א, סח-ט): "למה נקרא שמו 'חדר המטות' (מלכים יא, ב), שעל ידו פרים ורבים ישראל" - זה בחינת 'בן'.

ועל בן 'בית המקדש' במקום ה'גרון' (שמואל ב, כד, יח) - זה בחינת 'פרנסה', שנמשך על ידי 'כלליות בן ותלמיד'.

זוה בחינת 'לחם הפנים' שהיה ב'בית המקדש' - זה בחינת האכילה והפרנסה שנמשך על ידי 'כלליות בן ותלמיד', שבו נתגלה 'אורות המקיפים', שהם בחינת 'אורי הפנים'.

נב. ח"ב ה, ה - 'אוי לי שהחרבתי את ביתי, ושרפתי את היכלי, והגלית את בני לבין אמות העולם" (ברכות ג). "החרבתי את ביתי" - זה בחינת 'פגם התפלה', כמו שכתוב (שעיה נו, ז): "פי ביתי בית תפלה".

"ושרפתי את היכלי" - זה בחינת 'פגם הכבוד', בחינת (תהלים כט, ט): "ובהיכלו פלו אמר כבוד".

"והגלית את בני" - זה בחינת 'בטול הנבואה' שבאה מנפשות בני ישראל, בחינת (דברים י, כב): "בשבעים נפש ירדו אבותיך מצרימה". פי גלות בני ישראל, הוא בחינת 'בטול הנבואה' שבאה מנפשותם.

נג. ח"ב ל - ה'בכיה' וה'דמעות' שבוכין קדם שמחדשין בתורה - עומדים כנגד גזרות האמות, ומבטלן. פי כל פחם הוא מן הדמעות של עשו. ועל כן כשיש אלו הדמעות, הם עומדים כנגדם ומבטלן.

נד. ח"ב סא - עקר ה'זמן', הוא מחמת 'קטנות הדעת'. וכל מה שהשכל גדול ביותר, הזמן נקטן ביותר. כמו בחלום, שאז השכל נסתלק ונשא רק ב'ח' המדמה, אז ברבע שעה יכולים לעבר כל השבעים שנה וכו'. וכן בשכל הגבה למעלה משכלנו, גם מה שנחשב אצלנו לשבעים שנה ממש, הוא גם כן רבע שעה או פחות, רק שאין אנו מבינים זאת וכו'. וכן יש שכל גבה כל כך, עד אשר כל הזמן פלו נתבטל לגמרי.

ועל בן משיח שעבר עליו מה שעבר מיום בריאת העולם, וסבל מה שסבל - אחר כלי זה בסוף יאמר לו השם יתברך: "אני היום ילדתיך" (תהלים ב, ז), וכל זה יהיה מחמת הפגת עצם מעלת שכלו של משיח שיגדל מאד. על בן כל הזמן מימות בריאת העולם, יהיה אצלו אין ואפס ממש, ויהיה ממש כאלו נולד היום.

נה. ח"ב סז - על ידי ה'בכי', מסתלק מאור העינים, שזה בחינת 'שקיעת האור במערב'. פי 'מערב' ראשי תבות: "רחל מבכה על בניה" (ירמיה לא, יד - שער הפסוקים ירמיה; פרי עיניים, שער תקוה חצות פ"א; ועוד) - פי "שכינה במערב" (בבא בתרא כה). והשכינה בוכה ומיללת כביכול על ישראל, בחינת (ירמיה שם): "רחל מבכה על בניה, מאנה להנחם על בניה פי איננו", שהיא בוכה על צרת ישראל המפורים בגויים ואינם על מקומם.

זוה בחינת 'כתל מערבי' - ששם השכינה בוכה ומיללת על 'חרבן בית המקדש' - פי 'במערב', שם "רחל מבכה על בניה".

נו. ח"ב סז - הצדיקהאמת, הוא הפאר והיפי ותהן של כל העולם פלו, והוא ה'בעל הבית' של כל העולם פלו. והוא

בחינת ה'בעל-הבית' של 'בית-המקדש', כי הוא מאיר ל'בית-המקדש', ולכל העולם כולו. כי הוא האור והפאר והיפי והחן של כל העולם.

וכשזה הצדיק נתפרסם ונתגדל שמו בעולם, על-ידיזה נתגדל שמו יתברך. וכל מה שמתגדל ומתפאר שמו יותר, מתגדל ומתפאר שם השם-יתברך ביותר.

וכל מי שנכלל בזה השם האמת, שהוא הפאר והחן האמת של כל העולם כנ"ל, דהינו שמתקרב אליו, ונכלל בשמו - על-ידיזה נפתחין עיניו, ומתחיל להסתפל על עצמו על כל המדות, איך הוא אוהז בהם. ולשוב בתשובה על כל המדות רעות שפגם בהם. וזוכה להסתפל בגדלת הבורא יתברך, ולהסתפל בתקוני-העולם, וזוכה שימשיך עליו מחין קדושים וטהורים, מהשם הקדוש הזה של הצדיק האמת.

ולחפץ חסיושלום: כשנתעלם שם הצדיק-האמת, ונסתלק מן העולם, ונתגדלים ונתפרסמים מפרסמים של שקר, שאין בהם שם השם כלל. על-ידיזה כפיכול נתמעט ונתעלם שם השם. ואז נתגדלים בעלי שמות ומדרים, ובאים לעולם חסיושלום דברים שאין מועיל להם כי אם שמות הטמאה חסיושלום.

ועל-ידיזה באים שרפות בעולם רחמנא-לכלו, ונסתלק מאור העינים הנ"ל. וזה בחינת 'שרפת בית-המקדש', שנעשה גם-כן על-ידי הסתלקות 'מאורי-אור', ועל-ידי זה נתגברו 'מאורי-אש' (עין בפנים).

נמצא: כשהצדיק-האמת נסתלק מן העולם, הוא בחינת 'שרפת בית-המקדש', ואז בני-ישראל נחשבים כאלו הם מתגלגלים בחוצות חסיושלום.

נז. ח"ב סז - בכל-מקום שזכר 'בנין בית-המקדש', נזכר 'שבת', כמו שכתוב (ויקרא יט. ל; כו. ב): "את שבתתי תשמרו, ומקדשי תיראו". וכן בכל-מקום שהזכיר על 'מלאכת המשכן', הזכיר מקדם על 'שבת'.

כי 'שבת' מאיר לה'בית-המקדש' - כי ה'מקדש' הוא גם-כן בחינת 'עינים', כמו שכתוב (יחזקאל כד. כא): "גאון עינכם מחמד עיניכם". ו'שבת' הוא בחינת הגנין המאירין ב'מקדש', כי 'שבת' הוא בחינת פח הראות, שהם "תלת גנין דעינא ובת עיו" (תקוני-זהר קכז), המאירין ל'בית-המקדש' שהוא בחינת 'עינים'.

ועל-ידי שמתאבל על הבית-המקדש - מכניע 'מאורי אש', ומתגברין 'מאורי אור', שהם בחינת 'שבת'. וזה 'מתאבל' ל'ראשי-תבות': "כ"א ת'בערו אש ב'כל מ'שבתים" (שמות לז. ג). כי על-ידי שמתאבלין, נכנעין 'מאורי-אש'. וזהו: "ביום השבת" (שם) - כי אזי מאירין 'מאורי-אור', שהם בחינת 'שבת', בחינת "תלת גנין דעינא ובת עיו", שמאירין לה'בית-המקדש'.

וזה שכתוב (שמות לא. טז): "לעשות את השבת לדרתם". ואמרו חז"ל (זהר פנחס רמג; תקוני-זהר סט): "לדרתם' פתיב, לשון 'דירה'. - היינו: כי על-ידי 'שבת', שהוא בחינת

'מאורי אור', על-ידיזה נעשה 'דירה', דהינו בחינת ה'בית-המקדש' - שקיומו על-ידי שבת.

נח. ח"ב סז (על-פי לקוטי-עצות, חצות ד) - בעתים הלכו שפכר ארך עלינו הגלות, והשם-יתברך מצפה בכל-עת לשוב אלינו, ולחזור ולבנות בית-מקדשנו, ראוי לנו שלא לעכב חסיושלום בנין בית-המקדש, רק להשתדל בבנינו.

עלין מאד מאד צריכין לזהר לקום בחצות בכל לילה, ולהיות מתאבל מאד על חרבן בית-המקדש, כי אולי בגלגול הראשון היה הוא הגורם שיחרב הבית-המקדש. ואפלו אם לאו, אולי הוא מעכב עתה בחטאי בנין בית-המקדש, "ונחשב גם-כן כאלו גרם להחריבו" (ירושלמי יומא פ"א ח"א). ועל-יזה יבכה ויתאבל מאד בכל לילה בחצות, ועל-ידיזה יהיה נחשב כאלו הוא משתדל ב'בנין בית-המקדש'.

ועל-ידיזה יזכה להתקרב אל האמת, הינו להתקרב לצדיקים ויראים וכשרים אמתיים, שהם עקר הפאר והחן והיפי האמת של העולם, ועל-ידיזה יהיו נפתחין עיניו, ויסתפל על עצמו בכל המדות, ולשוב בתשובה על כל המדות רעות, ויזכה לדעת ולהכיר את שמו הגדול יתברך. והשם יתברך הבטיח לכל המתאבל על ציון (ישעיה סא. ג): "לשום לאבלי ציון, פאר תחת אפר".

נט. ח"ב סז - להצדיק שנסתלק, אין לו הפסד כלל במה שנעלם ונסתלק, כי אם נתעלם ונסתלק מ'פאן', הוא גדול ומפאר שם בעולם-הבא. אבל על הדור יתום שנשארו, ועל התולדות דהינו הבנים שנשארו - הוא רחמנות גדול מאד.

ס. ח"ב סז - 'ירמיהו-הנביא' היה מקונן ומחבב דם ישראל שנשפה, והיה משתתף בצרתו, והיה רואה ישראל מולכים בקולריו, וידיהון מהדקין לאחורא, ורחיא על צואריהון (איכה-דברה פתיחתא לו; זהר שמות ב); והיה משתתף עמם, והיה מקונן על כל טפה דם של ישראל (איכה ד. א"ב): "בני ציון היקרים המספלים בפז" וכו', "תשתכנה אבני קדש" וכו'.

סא. ח"ב סז - על-ידי שקמים בחצות-לילה, ומתאבלין על 'חרבן בית-המקדש', על-ידיזה נצולין מ'שרפות'.

סב. ח"ב פה - 'אגוזים' הנקראים 'לוזים', רומזים לבחינת 'לאה', שהיא בערף, שהיא 'קבא ראשונה' (ספר הלכותיים להאריז"ל פרשת ויצא). ואחר-כך נכנסין ל'בית-המקדש', שהוא בחינת: "יעקב קראו בית-אל" (פסחים פח). וזהו שפרש רש"י (שופטים א. כד): "שדרך לוז נכנסין לבית-אל".

וזהו (ישעיה מ. א): "נחמו נחמו". שתי פעמים 'נחמו' גימטריא 'קדקד', שהוא בחינת 'ערף' - שעל-יזה נכנסין לבית-אל.

וזהו שלשה שבועות שהם עשרים-ואחד יום ש'בין המצרים, וכנגדו באילן לוז. - בשביל זה נזהגין לאכל ביצה בסעדה המפסקת בתשעה-באב - כי הביצה נגמרת בעשרים-ואחד יום, כמאמר חז"ל (בכורות ח. ועין שם בתוספות): "תנגלת מולדת לעשרים ואחד יום וכו', וכנגדו באילן לוז".

וזהו ה'עצם לזו' שיש בערף אדם, שישאר אחר כליון הגוף, וממנו יתחדש בנין הגוף בשעת תחית המתים. וזהו עקר נחמותינו, בחינת "נחמו נחמו" פנ"ל, כי על הגוף נאמר (רות ג יג): "שכבי עד הבקר", שהוא עת התחיה. "והנה בבקר והנה היא לאה" (בראשית כט, כה), הינו עצם לזו' הנ"ל, שעלידה נתבנה הגוף.

ובשביל שכל פונתו של יעקב היה בשביל רחל - נאמר ב'בני רחל', דהינו 'יוסף': "ולקדקד נזיר אחיו" (בראשית מט, כו), וב'בנימין' פתיב: "ובין כתפיו שכן" (דברים לג, יג). רמז: שעל ידי בחינת 'לאה' שהיא ראשונה, יכול לבוא לבחינת 'רחל'. 'קדקד' ו'כתפיו' זה בחינת 'לזו' הנ"ל. 'ערף' גימטריא ש"ג, ראשי תבות: ש'בת נחמו - רמז להנ"ל.

סג. ח"ב צא - 'כלל התורה הקדושה', הוא בחינת 'חכמה עלאה'. ו'כלל החכמות שבעולם', נמשכין מבחינת 'חכמה תתאה', וכשהחכמות שבעולם הם נפרדים מהתורה ומהשם יתברך, זה בחינת 'מעוט הלבנה', בחינת 'אלות השכינה'. כי כל אדם באשר הוא שם, צריך לקשר שכלו ממקום שהוא, להתורה ולהשם יתברך, שהוא בחינת 'חכמה עלאה'.

אבל אם מפריד שכלו וחכמתו חס'ושלום מהשם יתברך, זה בחינת (משלי טז, כח): "ונרנן מפריד אלופה", "שמפריד אלופו של עולם" (בראשית רבה כ, ה), וגורם חס'ושלום 'פגימת הלבנה'.

ועל-כן העקר לקשר עצמו לצדיקים אמתיים - כי הצדיק מגביה ומקשר 'חכמה תתאה' ל'חכמה עלאה', ואזי מ'פגימת הלבנה', נעשה 'מלוי הלבנה'. ואזי נמתקין כל הדינים, ונתפפרין כל העוונות.

סד. התורה רב לכם "הוספות מנתב-יד רבנו ז"ל (נדפס בסוף הספר) - 'ההר' נקרא 'אמונה'. כי 'ההר' נקרא 'ירושלים', כמו שכתוב (דברים ג, כח): "ההר הטוב הזה והלבנון". ופרש רש"י: "ההר הטוב, זה ירושלים". "והלבנון, זה בית המקדש". ו'ירושלים' נקרא 'אמונה', כמו שכתוב (ישעיה א, כא-כו): "קרית נאמנה".

ועל-כן פשנפל מאמונה הנקרא 'ירושלים', ובא לידי כפירה, זה נקרא 'מחריבי ירושלים', וכמו שכתוב (ירמיה ה, א): "שוטטו בחוצות ירושלים ובקשו איש אמונה", ובאים ישראל בגלות, וכל הדינין שורין עליו.

ובמה יוכל לתקן זאת? - על-ידי ההתבוננות בגדלותו יתברך, אזי נופל עליו היראה ופחד משמו הגדול יתברך, ואז אינו יכול לפול ולבא לידי 'גדלות' - כי אז נתרבה ונתרחבה ה'אמונה הקדושה' הנקרא 'ירושלים'.

ואז על-ידי ההתבוננות הזה - נעשה מ'מחריבי ירושלים', 'בני ירושלים'. - ולעתיד-לבא במהרה בימינו אמן, אז ימלא הארץ דעה (ישעיה יא, ט), ואז יהיה בנין ירושלים בכלו. ולעת-יעתה ב'התבוננות' זה, נעשה בחינת 'בנין ירושלים' של כל אחד ואחד.

סה. שיחות הר"ן ד - מיום שחרב בית המקדש, נפל ה'עשירות' בעמקי הקלפות.

סו. שיחות הר"ן מ - עקר 'בנין בית המקדש', היא בחינת 'צלגל החוזר', שהכל חוזר ונתהפך. כי ב'בית המקדש היה בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה" (פסחים ג, בבא בתרא יג), כי השם יתברך השרה שם שכינתו, בחינת: "עליונים למטה". וכן להפך, כל 'ציורא דמשפנא' היה רשום למעלה, בחינת: "תחתונים למעלה".

כי על-פי חקירה - הוא דבר רחוק מאד - שהשם יתברך שהוא מרום ומנשא למעלה מכל הרוחניות, יהיה מצמצם שכינתו בכלי-המשפן, "הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך" וכו' (מלכים א, כז).

וכן להפך - הוא דבר רחוק על-פי חקירה - שהאדם שהוא בריה שפלה, יהיה לו כח לעשות רשם למעלה, או בהמה שפלה יהיו מקריבין אותה לקרבן שתעלה לריח-ניחוח לפניו יתברך, ואיך שיה' 'רצון' אצלו יתברך!?

ואף-על-פי-כן הראה - שהוא דוקא להפך מדעתם! - כי באמת השרה שכינתו למטה במשפן ובבית המקדש, והבהמה עלתה לריח ניחוח וכו'. וזה בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה", בחינת 'צלגל החוזר'.

וזה בחינת הגאלה - כי זהו עקר הגאלה, שיהיה בחינה הנ"ל, בחינת 'חוזרת חלילה', בחינת: "עליונים למטה ותחתונים למעלה" שהיה בבית המקדש.

ועל-כן פשיצאו ממצרים, אמרו תכף ב'שירת הים' (שמות טו, י): "תבאמו ותטעמו בהר נחלתך" וכו', שבשרו על 'בנין בית המקדש' - כי זה עקר הגאלה, שיהיה 'בנין בית המקדש', ששם היא בחינת 'צלגל החוזר' הנ"ל, כי באמת פלו חד, כי בהשרש הכל אחד.

סז. שיחות הר"ן עז - כשיבוא משיח במהרה בימינו, יתבטל כל מיני מחלקת, ויהיה שלום גדול בעולם, כמו שכתוב (ישעיה יא, ט): "לא ירעו ולא ישחיתו" וכו'.

סה. שיחות הר"ן קנו - 'מוצאי שבת תשובה' שנת תק"ע, דברו מ'משיח'. כי אמרו שבשנה זו יבוא, ודעתו לא היתה נוטה לזה.

ואמר אז: שקדם שיבוא משיח, לא אחד יהיה שיצחק על אמונה, כי כמה צדיקים שיהיו אז, יהיו צועקים בקול גדול על אמונה, כמוני היום, עד שיהיה נחר גרונם [איינרייסן די 'קילע' (קיל), ולא יועיל.

ומה שכתוב (ישעיה ה, א): "כל הנשאר בציון והנוותר בירושלים קדוש יאמר לו". ואמרו רז"ל (בבא בתרא עה): "שיאמרו לפני הצדיקים 'קדוש' - הוא כפשוטו! - כי בודאי הצדיקים שישארו אז, ויתחזקו וישארו באמונתם הקדושה, יהיו ראויים לומר לפניהם אפלו יותר מזה, מאחר שישארו קימים באמונה, ולא יניחו עצמם לפל ולטעות אחר העולם. - ויהיה כמה מפרסמים ומנהיגים של שקר.

ואין ספק - שלא ימצא אז קבוצת כמנוני היום, שנמצאים כמה בני-אדם שמתקבצים יחד שחפצים באמת לשמע דבר השם - ואף-על-פי שיהיה אז איזה כשרים בדור, אך יהיו מפזרים.

ענה ואמר: "כתב זאת זכרון בספר" (שמות יז, יד) - למען ידעו בימים הבאים, שפבר היה מי שידע זאת מקדם, וידעו להתחזק באמונה בו יתברך ובצדיקו האמתיים.

סט. שיחות הר"ן רב - אמר לאחד: "אנלה לך סוד, שיהיה אפיקורסות גדול בעולם. פי מלמעלה יבוא אפיקורסות בעולם בשביל נסיון. ואני יודע, שאנשים שלי, גם בלא זה יתחזקו באמונה באמת, וישארו קימים באמונתם. אך אני מנלה לך זאת, כדי שיתחזקו יותר כשיראו שדברו מזה מקדם!"

והיה מתאנח מאד על זה ואמר: "אוי, איך יוכלו לעמד אנשים מעטים נגד כל העולם!"

והנה סמוך מאד אחר הסתלקותו ז"ל - ראינו בעינינו זאת: שתכף התחיל להתפשט אפיקורסית גדול בעולם, מה שלא היה כזאת מימי קדם וכו', ועדין הולכים ומתפשטים בכל-עת, אוי מי יודע מה יהיה בימים הבאים.

וכבר כתבנו מה שאמר הוא ז"ל: שעל-זה התנבאו כל נביאינו, בפרט דניאל שאמר (דניאל יב, י): "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים" וכו', שכל פונתם היה: שבאחרית-הימים האלה יתנסו ויצטרפו ישראל באמונה. שיעמדו ויקומו רבים שירצו להטעות אותם מהאמונה הקדושה, שהם האפיקורסים והמחקרים שבימינו. ומאחר שפבר הודיע זאת מקדם שזה יהיה הנסיון, היה ראוי לעמד בנסיון בודאי, אף-על-פי-כן יהיה נסיון גדול, עד אשר רבים יהיו נכשלים מאד.

אך אף-על-פי-כן אנו פותבים כל זאת - למען ידעו החפצים באמת ובאמונה הקדושה: שפבר הודיע לנו הוא ז"ל כל זאת מקדם, למען יהיה להם למשיב נפש, לחזק לבם בהשם ובתורתו הקדושה, כאשר קבלנו מרבותינו ז"ל בגמרא ופוסקים.

ע. חיי-מוהר"ן ג - ספר רבנו ז"ל: "שהיה אצלו הבעל-שם-טוב ז"ל. ואמר לו: "כשפוגמין בארץ-ישראל, נזפלין בגלות". (שיד לקוטי-מוהר"ן ח"א ט).

עא. חיי-מוהר"ן ו - נשבר השלחן אצל רבנו ז"ל מרב העולם שדחקו עצמן עליו. והקפיד ואמר: וכי גויים יושבים אצלי על השלחן, וכי עכשו ימות המשיח שיתקרבו גויים לצדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ב, ב): "ונהרו אליו כל הגוים" (עין לקוטי-מוהר"ן ח"א טז).

עב. חיי-מוהר"ן י - עמדתו לפניו בערביראשי-הדש מנחם-אב, ביום ראשון בשבת לעת ערב, בעת שפוסקין לאכל בשר - והיה אז מאים מאד, ושכב על מטתו, ושתק הרבה, וחשב מה שחשב, ואני עמדתו לפניו מרעיד ומשתומם, ועמדתו אז לפניו כמה שעות. ענה ואמר: "בזה השבת בכיתי מאד לפני השם-יתברך, מדוע כל דבר

שאני רוצה לעשות, אני מכרה לעשותו במסירת-נפש וכו'".

עג. חיי-מוהר"ן רנז - יש לי השגה כזו להשם-יתברך, שהייתי יכול להביא על ידה את משיח, אבל סלקתי הכל ולקחתי עצמי אצלכם להחזיר אתכם למוטב - פי זה גדול מן הכל.

עד. חיי-מוהר"ן רס - לעתיד כשיבוא משיח' - אז כשיהנו יין המשמר' - אזי לאחרים יוכלו להטעות ויהנו להם יין וואליהשן סטראוויצטער, ויאמרו להם שהוא יין הטוב המשמר' - אבל לאנשי-שלומנו לא יוכלו להטעות, כי אנהנו טעמנו היין הטוב.

עה. חיי-מוהר"ן רסו - כל מה שמשיח יעשה טובות לישראל, אני יכול לעשות. רק שהחלוק היא: שמשיח יגזר אמר ויקום, אבל אני. (ופסק ולא דבר יותר). - גסח-אחר: אבל אני איני יכול לנמר עדין.

עו. חיי-מוהר"ן רעז - אפשר כן הוא הפרוש: "אין בן דוד בא אלא בהסח הדעת" (סנהדרין צז), הינו שלא יבוא על דעתם שכבר הוא [שמשיח כבר נמצא בעולם]. ואמר: זה "אמר רב נחמן (שם צח): 'אי מן חיי אנא הוא וכו'".

עז. חיי-מוהר"ן רעה - העולם סוברים: שפשיבוא משיח לא ימותו. לא כן הוא, אפלו משיח בעצמו ימות.

עה. חיי-מוהר"ן שמו - אמר: שהספר הקדוש שלו 'לקוטי מוהר"ן שיצא בעולם, הוא אתחלתא דגאולה'.

עט. חיי-מוהר"ן שנז - ענה ואמר: אם חסו-שלום לא יבוא משיח במהרה, יהיו העולם מתגעגעים אחרי הרבה מאד הרבה יותר.

פ. חיי-מוהר"ן תקנז - לענין הקצים: שיש כמה גדולים שמחשבין קצים, ואומרים שראוי שיבוא משיח באותו הקץ שהם אומרים, כמו שארע בזמננו, שהיו אומרים על כמה פרטים שאז יבוא משיח, וכן בדורות שלפניו. ורבנו ז"ל לא היה מסכים עליזה ככל. ואמר: שבכל-זמן שאומרים איזה קץ, אז בודאי לא יבוא משיח בשום אפן באותו הקץ שהם אומרים. וכבר מבאר בזה-ההקדוש: "שמקלל מאד כל המחשבי קציו", פי "אין בן דוד בא אלא בהסח הדעת" (סנהדרין צז).

והנה עכשו אומרים העולם: "שיבוא משיח בשנת ת"ר!" - ונדמה להם שיש רמזים בזה-ההקדוש על-זה (וירא קיז).

(יובשית מאה שנין לשתי-תאה, יתפתחון תרעי דחקמתא לעילא, ומבועי דחקמתא לתתא, ויתתפון עלמא לאעלא בשביעאה. כבר-נש דמתתפון ביומא שתי-תאה מכי ערב שמשא לאעלא בשבתא, אוף הכי נמי. וסינינד (בראשית ג, יא): "בשנת שש מאות שנה לחיי נח וגו', נבקעו כל מעיינות תהום רבה"). - [תרגום הזהר: ובשנת שש מאות לאלף הששי, ופתחו לשערי החקמה למעלה, ופתחו מעיינות החקמה' למטה - ויתתפון העולם לפניו לאלף השביעי, פאדם שמכין עצמו ביום הששי משעה שהשמש עומדת לשקע, לפניו ליום השבת - הכי נמי פאן].

ובאמת - אז בודאי לא יבוא בשום אפן, ויכול להיות שיבוא קדם לשנת ת"ר או לאחריו, אבל בשנת ת"ר לא יבוא בשום אפן, מאחר שהעולם מצפין לאותו הזמן. רק

"בא יבא לא יאחר" (חבקוק ב, ג) **במהרה בימינו בהסח הדעת לגמרי, הינו שלא יחשבו כלל על אותו הקץ שיבוא, ופתאום יבוא במהרה בימינו אמן.**

[וב'אבני'ה ברזל, שיחות וספורים ממוהרנ"ת ז"ל כ: "בשנת ת"ר דברו העולם שיבוא משיח!" - ואמר מוהרנ"ת ז"ל: "שלא יבוא בשנה זו!" - ומה שכתוב בזהר (וירא קיז. הני"ל): "שבשנת ת"ר יפתחון תרעי דחכמתא" [יפתחו שערי החכמה] - יכול להיות, שמהיום אם יתחיל אדם דבר שבקדשה יכול לגמור].

(וזה לשון ספר 'אור חי' (להרב הקדוש מקאמראן זצ"ל) על הזהר הני"ל: "ואז יתפתחון תרעי דחכמתא למי שירצה לעסק בחכמה, יהיה כמעין ממש הנובע וכו', ובכאן אינו מדבר כלל מביאות משיח, אלא מהתגלות חכמות ורזי התורה").

פא. **חיי-מוהר"ן תריג - "עד פי יבא שילח"** (בראשית מט, י), **אז ידעו ויראו עצם גדלת רבנו הקדוש והנורא ז"ל, פי אז יספרו ממנו הרבה, בעת שיבוא משיח צדקנו שיצא מחלציו, כאשר ספר ברבים: "שפעל אצל השם-יתברך, שהגואל צדק יהיה מיוצאי-חלציו".**

פב. **לקוטי-הלכות, 'לולב-זאתרוג' א** (על-פי לקוטי-מוהר"ן ח"ב טז) - **עלידי שבוכין ומתאבלין על 'הרבן בית-המקדש', עלידייזה השם-יתברך מרחם ומשים "פאר תחת אפר" (ישעיה סא, ג), ואזי זוכין ל'אתרוג הדר', בחינת 'פאר'.**

פג. **שיח-שרפי-קדש ח"ב קח - רבנו ז"ל אמר: "אם יאכלו בני-ישראל 'מרור' ב'ליל פסח', כבר ישובו ב'תשעה-באב' לומר 'קנינות'"** [אז מ'ועט עסן מרור ביים 'סדר', וועט מען שוין זיצן 'תשעה-באב' ביי 'קנינות']. (הם הלים באותם הימים - שלחן-ערוך אורח-חיים תכת, ג).

[וב'איכה-רבה, פתיחתא יח: "רבי אבין פתח: 'השביעיני במרורים' (איכה ג, טו). ב'לילי הפסח של יום-טוב הראשון. 'הרוני לענה' (שם). בתשעה-באב. ממה שהשביעיני ב'לילי יום-טוב הראשון של פסח, 'הרוני' ב'לילי תשעה-באב 'לענה'. הוי ב'לילי יום-טוב הראשון של פסח, הוא לילי תשעה-באב. ועל-זה היה מקונן ירמיה (שם א, א): 'איכה ישבה בדר'".

ועוד באיכה-רבה ג, ה: "'השביעיני במרורים', זה יום-טוב הראשון של פסח דכתיב בו (שמות יב, ח) 'על מצות ומרורים' (ומצות על מרורים), 'הרוני לענה', מה שהשביעיני ב'לילי יום-טוב הראשון של פסח, 'הרוני' ב'לילי תשעה-באב 'לענה'. הוי ליל יום-טוב הראשון של פסח, הוא ליל תשעה-באב".

פד. **באור-הלכותים ח"ב יב; פונטי-אור, שיחות-וספורים נו; אבני'ה-ברזל נו; שיח-שרפי-קדש ח"ב תרצז - פן היה מנהג מוהרנ"ת ז"ל אחר פטירת רבנו ז"ל: שב'בין-המצרים' היה אומה 'תקוני-חצות', במרתף עמק, ובפרט בתשעה-באב היה סוגר את-עצמו כל הלילה עד חצות היום, ושם אמר את 'מגלת איכה' ו'הקנות' ו'סדר התפלה' וכו'.**

ופעם-אחת אמר: "איך קען מיר מערער נישט קילן דאס הארץ, נאר 'תשעה-באב' און 'בין-המצרים' ביי די 'קנינות', און א נאנץ יאהר ביי 'תפלת חצות', כאטש קלאגן אויף דעם חורבן [בית המזחין בכלליות ובפרטיות], וואס מען איז נישט אזוי ווי מען דארף צו זיין". [איני יכול לקנר את לבי, רק בתשעה-באב ובימי 'בין-המצרים' באמירת הקנינות, ובכל ימות השנה

בתפלת חצות, ל'כל-הפחות לכבות על החרבן, מה שאיננו כמו שצריכים להיות].

פה. **שיח-שרפי-קדש ח"ב תקיג - מוהרנ"ת ז"ל אמר: "אפלו כשאהיה בבין-השמשות האחרון של אלף-הששי, ואראה שהגאלה עדין לא באה, אף-על-פי-כן אאמין באמונה שלימה בביאת המשיח!"**

פו. **שיח-שרפי-קדש ח"ז נז - פעם כשדברו מ'קץ-הפלאות' וגדל קשי הגלות, בפרט מה שאמרו הצדיקים מגדל הנסיונות והיסורים שעוד יעברו על ישראל בעקבות משיחא - אמר אז מוהרנ"ת ז"ל: ש'מצד אחד, דוקא מדברים ועתידות אלו שאמרו הצדיקים על העתיד לבוא עלינו - מזה בעצמו הוא מתחזק - שאם ראו מה שראו, בודאי רחמו על הדור, והפצירו בתפלה שנוכל לעמוד במצבים קשים ונסיונות מרים אלו (עין שיחות-הר"ן קכו).**

פז. **שיח-שרפי-קדש ח"ז נח - כשהיה מוהרנ"ת ז"ל בצאליצ'א, ועבר בדרך נסיעתו גם בעיר 'בראד', וחל אז יום תשעה-באב, ושאלוהו שם: "באיזה ספר קינות הוא רוצה לקונן, אם לפי נפש 'אשכנז' או 'פוילן'?" - אמר בכאב: "איננו היו מרגישים את החרבן, לא היו שואלים שאלה זו איזה קינה לומר".**

פח. **זקני אנ"ש - פעם ספרו לפני מוהרנ"ת ז"ל: שאנשים כשרים אומרים: "שייש להם ירידה ונפילה בימי בין-המצרים". ואמר מוהרנ"ת ז"ל: "שאינה אמת, רק ימים אלו מסגלים מאד לעבודת השם-יתברך, ויכולים להתקרב בהם ביותר להשם-יתברך" (ועין בספר-הקדוש 'עבודת-ישראל' פרשת מסעי, על הפסוק: "כל רדפיה השיגוה בין המצרים").**

פט. **אבני'ה ברזל, שיחות וספורים ממוהרנ"ת ז"ל ס - מוהרנ"ת ז"ל היה אומר: 'מלחמת גוג ומגוג, אינו נזכר ב'מגלות-ספרים' (של רבנו ז"ל) - משמע שיהיה אפיקורסות בעולם, וזה יהיה נסיון שלנו ושל משיח.**

צ. **חכמה ותבונה (רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל), סימן א (עמוד יא) - בתשעה-באב האחרון לפנות-ערב, שבימי חיי הקדוש של רבנו ז"ל, שנזכר אז בעצם העלמת הזכרון של הילד והזקן שלמעלה מכלם, עד שאינו נקרא בשם 'זכרון' כלל, "ער נעדענקט גארנישט" (אינו זוכר לאו כלום) (בספורי-מעשיות מעשה יג מהשבוע בעטלערס). ענה ואמר אז רבנו ז"ל: "איזה פנים יש לי ביניכם!" - והשיב לו מוהרנ"ת ז"ל (בדברי צחות): "ווי גארנישט" (כמו כלום)! - וחזר רבנו ז"ל ואמר לו: "הלוא גם אתם אפס ואין" [איר זענט זיך אויף גארנישט". [ענין-שם השיכות לתשעה-באב לפנות-ערב, שזו היא הנחמה וכו']].**

צא. **חכמה ותבונה (רבי אברהם ב"ר נחמן ז"ל), סימן ג - ועל-פן הוא דבר גדול מאד, לילך גם בזמן-הזה ל'בתלי-המערבי', "שהשכינה שם הוא" (שמות-רבה ב, ב; במדבר-רבה יא, ב; שירי-השירים-רבה ב, כו; תנחומא נח ג; פסיקתא-רבתי טו; פסיקתא-דרבי-כהנא פ"ה; זהר שמות ה: משפטים קטז).**

ואדרבה יותר חשוב מזמן שבית-המקדש היה קיים, כמובא בספרים וכו'. על-פן שם גם היום עיקר החיות והשראת השכינה לנצח, במשכן הנמשך במח והרוח בלב וכו'.

ועל־ידו תקון גדול לפגם הברית' - פמובא בלקוטי־תנינא סימן ק"ט וכו'.

וגם בזמן־הזה עדין "עיני ה' ולבו שם כל הימים" (מלכים־א ט. ג; דברי־הימים ז. טז), ו"השכינה לא זזה מכתל המערבי הקדוש לנצח", כמאמר חז"ל (שם).

והוא תקון גדול גם בזמן־הזה לילך לשם, ויתקון לפגמי הברית, פמובא ב'זהר־הקדוש' (משפטים קטז). - פי הצדיק דר אצל 'פתל־המערבי', תבנה ותכונן במהרה בימינו אמן.

ספר המדות

עניני גלות וגאולה, בית המקדש, משיח' -

[א] משיח יבוא בפתע פתאום, ועל־ידי־זה מחמת שמחה ופחדו ישראל (אמונה לט).

[ב] כשיבוא משיח, אזי כל השרים של מעלה ושל מטה יחלו, אבל עכשו פשיש עליה לאיזה שר, אזי ישראל הם חולים (אמונה מ).

[ג] לא חרבה ירושלים - אלא בשביל שחללו את השבת, ובטלו קריאת־שמע שחרית וערבית, ובטלו תינוקות־של־בית־רבן, ולא היה להם בשת פנים זה מזה, והשוו קטן וגדול, גם לא הוכיחו זה את זה, גם בזו תלמיד־י־חכמים, גם פסקו ממנה אנשי אמונה (אמונה מב).

[ד] אין ירושלים נפרדת, אלא בצדקה (אמונה מד).

[ה] מלחמה, אתחלתא דגאולה הוא (אמונה מד).

[ו] מי שמוגדל חזירים, הוא מעפב את הגאולה (אמונה מה).

[ז] לא יבנה ירושלים, עד שיהיה שלום בין ישראל (אמונה מז).

[ח] מה שישראל הולכים בגלות מאמה לאמה, הוא סימן שיבא משיח (אמונה מז).

[ט] פשאמות מחרפין אותנו ביותר, זה סימן על משיח (אמונה מז).

[י] אין בית־המקדש נבנה, עד שיכלה גאולה (אמונה מט).

[יא] על־ידי אחרות שיהיה בישראל, יבוא משיח (אמונה נ).

[יב] משיח יבוא, בשנת ברכה (אמונה נא).

[יג] אין משיח בא, עד שיכלו כל הנשמות שבגוף (אמונה נב).

[יד] על־ידי ספורי־מעשיות של צדיקים, ממשיכין אורו של משיח בעולם, ודוחה הרבה חשך וצרות מן העולם (בגדים ח"ב א; משיח ח"ב א; צדיק ח"ב א).

[טו] אין משיח בא, עד שיכלה גאולה מן העולם (גאנה א).

[טז] גאולה מעפבת את משיח (גאנה לט).

[יז] סגולה לחלי הצואר, שיבכה על חרבן בית־המקדש (בכנה ח"ב ג; סגלה ח"ב ט).

[יח] מינקת שנחסר חלבה, הסגלה לזה: שיתאבל בעלה על ירושלים (בנים פח).

[יט] מי שרוצה להעמיק ולעין בשכלו באיזה ענין, צריך לקשר את שכלו לבית־המקדש. וסימן לדבר: "אשא דעי למרחוק" (איוב לו. ג), "וירא את המקום מרחוק" (בראשית כב, ד). (דעת ח"ב י).

[כ] גדול תלמוד־תורה, מבנין בית־המקדש (למוד כז).

[כא] העוסק בהלכות עבודה, כאלו נבנה בית־המקדש בימיו (למוד מב).

[כב] הלומד תורה לשמה, משים שלום בפמליא של מעלה ושל מטה, ומגן על כל העולם פלו, וכאלו בנה פלטרין של מעלה ושל מטה, ומקרב את הגאולה (למוד נד).

[כג] על־ידי תשובה, הרוח של משיח מנשבת על גזרות המלכיות ומבטלן (משיח ח"ב ב; תשובה ח"ב א).

[כד] עתיד דור אחר שיהיה בעולם, שיהיה פלו זכאי (משיח ח"ב ג).

[כה] על־ידי אמת, בא הקץ (אמת ח"ב ט; משיח ח"ב ד).

[כו] על־ידי שמירת שבת, ממשיך על עצמו אור של משיח, גם על־ידי תשובה (משיח ח"ב ה; שבת ח"ב ד; תשובה ח"ב י).

[כז] על־ידי נאוף, באים לגלות תחת יד שרים לצים (נאוף לז).

[כח] בזכות שהנקבות נזהרים מנאוף, יבא משיח (נאוף לז).

[כט] האומר דבר בשם אומרו, מביא גאולה לעולם (פדיון־שבויים ג).

[ל] גדולה צדקה, שמקרבת את הגאולה (צדקה ב).

[לא] ירושלים, נפרדת בצדקה (צדקה כא).

[לב] המומן שמהנה את הצדיק, הרי זה כאלו עבד עבדת בית־המקדש (צדיק מז).

[לג] ביאת המשיח, תלוי בקרבת הצדיק (צדיק קנא).

[לד] על־ידי כבוד שמכבדין את בני הצדיקים, נתעורר רצון אצל השם־יתברך שיבא משיח (צדיק קעח).

[לה] הזפי־הראות, יכולין לראות על החלפים של השוחטים, את הפלי בית־המקדש (ראיה ח"ב יא; שוחט ח"ב ד).

[לו] בנין ירושלים, תלוי בשלום (שלום ז).

[לז] מי שמוכיח את העולם שלא בחכמה, על־ידי־זה מעורר חס־ושלום גלות גדול והכבדה מהאמות (תוכחה ד).

[לח] תשובה מקרבת את הגאולה, ומארכת ימיו ושנותיו של אדם (תשובה צה).

עניני 'חצות הלילה' - נמצא בגליון הקדם

לקוטי תפלות לימי בין המצרים

לקוטי תפלות ח"ב לג
 (על-פי לקוטי מוהר"ן ח"ב סז, בראשית לעיני כל ישראל)

עלינו הרחמנות גדול ועצום מאד, עלינו
 עלינו ידונו כל הדווים.

"אוי לנו פי שדדנו", אהה יהוה, הכרע
 הכרעתנו, ורפו הידים, וכשלו כל
 ברבים, ונמס כל לב ויהי למים, ביום בא
 השמש בצהרים. תעה לבבנו, פלצות בעתתנו,
 צירים אחזונו, פיולדה נפעה.

אבינו שבשמים, אבינו אב הרחמן, יהוה
 אלהים אמת, להיכן נלך, להיכן
 נפנה לעזרה, מי יעזר לנו, מי יעמד בעדנו,
 אנה פנה דודנו, אנה פנה דודנו ונבקשנו עמך.
 על-כן גם היום מרי שיחנו, ידנו פבדה על
 אנחותינו, מי יתן ראשנו מים ועינינו מקור
 דמעה, ונבפה יומם ולילה על גדל שברנו.
 "על זה היה דוה לבנו, על אלה השכו
 עינינו".

רבוננו של עולם, אב הרחמן האמת, אתה
 יודע שכל חיותנו תלוי בהצדיקים
 רבותינו הקדושים זכרונם לברכה, ואנחנו
 צריכים לדבר עמהם בכל פעם, ולקבל מהם
 דבורים קדושים חדשים בכל פעם, ולראות
 אותם בכל פעם. ועתה מה נעשה, מה יעשו
 קטני ערך אזובי קיר כמונו, מה נעשה מה
 נפעל.

רבוננו של עולם, רבוננו של עולם, אתה לבד
 יודע מרירות נפשי בפנימיות, איך
 נפשי מרה לי על כל זה. אך בעונותי הרבים,
 איני יכול לפרש שיחתי היטב לפניך, מלא
 רחמים.

רבוננו של עולם, מה שעבר עבר. עתה
 עתה למדני והורני, איך לצעק
 ולזעק ולהתחנן, באפן שאזפה גם עתה,
 להמשיך קדשתם העצומה עלי, על-ידי
 קדשת הרשימו שלהם שהשאירו בעולם,
 על-ידי ספריהם הקדושים ותלמידיהם

"קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל
 מבכה על בניה, מאנה להנחם על
 בניה פי איננו. על אלה אני בוכיה, עיני עיני
 ירדה מים, פי רחק ממני מנחם משיב נפשי,
 היו בני שוממים פי גבר אויב".

רבוננו של עולם, רבוננו של עולם, למדנו
 איך לסדר הספדות מרים על גדל
 שברנו אשר נשברנו על-ידי לבנו הזונה, פי
 נלקחו מאתנו כל מחמדי עינינו, גאוני עזנו,
 עטרות ראשנו, הודנו, זיונו, פארינו, היינו
 וארך ימינו, שרשי נפשנו ורוחנו ונשמותנו,
 הלא המה אדוננו מורנו ורבותינו, אורותינו,
 גדלתנו, קדשתנו, תקותינו, תכליתנו,
 נחמותינו, ושמחתנו, תורתנו, תפלותינו.
 סעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות.

אוי מה היה לנו, מה נאמר מה נדבר, מי
 יוכל להעריך לנו הספדות מרים
 ומרורים, פראוי לנו להספיד ולבפות על
 שברים מרים פאלה, הנוגעים לכל ישראל
 ולכל העולמות בלם מראש ועד סוף, אוי אוי
 ואבוי.

רבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך, שאין
 בך ביד אנושי, לסדר הספדות
 פראוי, על הסתלקות צדיקים פאלה, אשר
 נסתלקו בדורותינו בעונותינו.

אבל על דא ודאי קא בנינא, על הנוגע לי
 ולכל ישראל. פי להצדיקים
 הקדושים בעצמם שנסתלקו למעלה למעלה,
 אין הפסד בכלל, פי הם גדולים ומפארים שם
 בעולמות עליונים, ועומדים ומשמשים
 במרום, אשרי להם אשרי חלקם. אבל עלינו
 עלינו הדור היתום הזה, הדור העני הזה,

הִיקָרִים. וְגַם עֵתָה הֵמָּה שְׂכִיחֵי יִתִּיר בְּעַלְמָא, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב בְּזֵהרֵי־הַקְּדוּשׁ וּבִשְׂאֵר סְפָרִים קְדוּשִׁים: שֶׁעֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַנְּשֻׁמָּה הִיא, שֶׁכֵּאֲשֶׁר נִסְתַּלְקַת לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה לְמָקוֹם שֶׁנִּסְתַּלְקַת, תִּהְיֶה גַם לְמַטָּה לְמַטָּה, לְעוֹרֵר וּלְהַקְיֵץ וּלְהַחֲיֹת כָּל הַנְּפֻשׁוֹת, אֲפִלּוּ הַמְּנַחִים בְּשֵׁאוֹל תַּחֲתִיּוֹת וּמַתַּחֲתָיו, לְעוֹרְרָם וּלְהַחֲיֹתָם שֶׁלֹּא יִתְיָאֲשׁוּ בְּשׁוֹם אַפֶּן בְּעוֹלָם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, הַמֶּלֶךְ וְרַחֵם עַל הַדְּמְעוֹת וְהַבְּכִיּוֹת שֶׁל רַחֵל אִמְנוּ, שֶׁהִיא הַשְּׂכִינָה וְכִנְסַת־יִשְׂרָאֵל, אֲשֶׁר הִיא בּוֹכָה בְּדְמְעוֹת שְׁלִישׁ, עַל גְּדֹל צַעֲרֵנוּ וְצָרוֹת נַפְשֵׁנוּ. "רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ", שֶׁגָּלוּ מֵעַל שְׁלֹחַן אֲבִיהֶם וּמֵאֶרְצָם יֵצְאוּ, "בָּכוּ תְּבַכֶּה בְּלֵילָה וְדַמְעָתָה עַל לַחֲיָהּ, אֵינן לָהּ מְנַחֵם מִכָּל אֲהַבֶּיהָ", כִּי כָּל רַעֲיָה, שֶׁהֵם הַצְּדִיקִים שֶׁבְּכָל יוֹר וְדוֹר, נִסְתַּלְקוּ בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים, עַד אֲשֶׁר נִשְׂאָרְנוּ "בַּתְּרֵן בְּרֹאשׁ הַהָר וּכְנֶס עַל הַגְּבַעָה", "יְתוּמִים הָיִינוּ וְאֵין אָב אֲמִתֵּינוּ כְּאֶלְמָנוֹת", וְאֵין לָנוּ מְנַחֵם.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, מִי יַחַמֵּל עָלֵינוּ, וּמִי יַחֹס עָלֵינוּ, וּמִי יַגִּיד לָנוּ, וּמִי יִסוּר לְשֵׂאל לְשִׁלוֹם לָנוּ, מִי יַגִּיד גְּדֵר, וּמִי יַעֲמֵד בַּפְּרִץ, מִי יִתֵּן דְּרָכִים, וּמִי יִישר מְסֻלוֹת, מִי יִתֵּן נַפְשֵׁנוּ, מִי יַחֲזִירֵנוּ בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה לְפָנֶיךָ, מִי יַעֲוֹרֵר אוֹתָנוּ מִשְׁנַתְּנוּ לְשׁוּב אֵלֶיךָ בְּאֵמֶת.

אֲוִי מַה הָיָה לָנוּ בַּדְּוֵרוֹת הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר זָכִינוּ בַּדְּוֵרוֹת הָאֵלֶּה לְאוֹרוֹת נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים כְּאֵלֶּה, אוֹרוֹת צַחִים וּמְצַחְצָחִים כְּאֵלֶּה, אֲשֶׁר אֲפָסוּ הַדְּבֻרִים וְהַצְּרוּפֵי־אוֹתִיּוֹת לְסַפֵּר בְּשִׁבְחָם, וּגְדֻלָּתָם, וְתַקְפָּם, וְגִבּוּתָם, וּמַעֲלָתָם, וְתַפְאֲרָתָם. וְכִמְהָ גִלְגּוּלִים סַבְבַּת בְּעוֹלָמָהּ, וְכִמְהָ עֹלָמִין אֲתַהֲפִיכּוּ בְּגִינֵיהוּ, וְכִמְהָ נִסִּים וּנִפְלְאוֹת בְּלִי שְׁעוֹר וְעֶרְךָ עֲשִׂיתָ, עַד אֲשֶׁר הִבֵּאתָ לְעוֹלָם אוֹרוֹת כְּאֵלֶּה, צְדִיקִים קְדוּשִׁים כְּאֵלֶּה, מוֹרֵי דָרֶךְ כְּאֵלֶּה, מְלַמְּדֵי דַעַת מְבִינֵי מְדַע כְּאֵלֶּה, בְּעֲלֵי עֲצוֹת כְּאֵלֶּה.

וְהֵייתָ עִמָּהֶם כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם הַקְּדוּשִׁים, וְהִרְבִּיתָ נִפְלְאוֹתֶיךָ עִמָּהֶם בְּלִי שְׁעוֹר, כִּי רַבִּים קָמוּ עֲלֵיהֶם בְּכָל יוֹם, וְאַתָּה הִצַּלְתָּ אוֹתָם מִיַּד כָּל אוֹיְבֵיהֶם וְרוֹדְפֵיהֶם, וְעֲשִׂיתָ מַה שֶׁעֲשִׂיתָ בְּדַרְכֵי נִפְלְאוֹתֶיךָ הַנְּעֻלָּמִים מְאֹד מְאֹד, וְקִיַּמְתָּ אוֹתָם בְּרַחֲמֶיךָ, עַד אֲשֶׁר פָּעֲלוּ, וְעָשׂוּ, וְהִתְחִילוּ, וְנִגְמְרוּ, וְהִפְלִיאוּ לַעֲשׂוֹת, תְּקוּנִים חֲדָשִׁים נִפְלְאִים וְנוֹרָאִים בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, מִרֹאשׁ וְעַד סוֹף, וְתַקְּנוּ נִפְשׁוֹת רַבּוֹת בְּלִי שְׁעוֹר, נִפְשׁוֹת חַיִּים וְהַמְתִּים.

כֵּאֲשֶׁר אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת כָּל הַתְּקוּנִים וְהַשְּׁעוּעִים שֶׁקִּבַּלְתָּ מֵהַצְּדִיקִים שֶׁהָיוּ בַּדְּוֵרוֹת הָאֵלֶּה, מִיּוֹם שֶׁנִּתְגַּלָּה אוֹר הַגְּנוּזָה, אוֹר יִשְׂרָאֵל וְקְדוּשׁוֹ, רַב רַבָּנָה, אִישׁ אֶלְקִים נוֹרָא מְאֹד, מוֹרְנוּ וּרְבִנוּ הַרְבֵּי רַבִּי יִשְׂרָאֵל בְּעַלְיָשִׁם־טוֹב זְכוּרֵנוּ־לְבָרְכָהּ, אֲשֶׁר הָאִיר פָּנָי תְּבַל, וְהַעֲמִיד תְּלַמִּידִים הַרְבֵּה, צְדִיקִים וְחַסִּידִים קְדוּשִׁים וְנוֹרָאִים, וְהַשְׂאִיר אַחֲרָיו בְּרִכָּה גִּטְעַ שֶׁעֲשׂוּעֵינוּ, זֵרַע קֹדֶשׁ מְצַבְּתוֹ, יוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ הַקְּדוּשִׁים, הִיקָרִים מִפְּזֵי וּפְנִינִים, וְכָל חֲפָצִים לֹא יִשׁוּוּ בָהֶם, אֲשֶׁר הוּא וְתַלְמִידָיו וְיוֹצְאֵי חֲלָצֵינוּ גָּלוּ אֶלְקוֹתֶיךָ בַּדְּוֵרוֹת הָאֵלֶּה, וְהִרְבִּיעוּ תוֹרָה בְּיִשְׂרָאֵל.

הֵמָּה הָאִירוּ עֵינֵינוּ, וּפָתְחוּ לִפְנֵינוּ, לְמַדּוֹ וּלְמַדּוֹ דְּרָכִים יְשָׁרִים וְעֲצוֹת נִפְלְאוֹת, לְהִתְקַרֵּב אֵלֶיךָ בְּאֵמֶת. אֲשֶׁרֵי עֵינֶיךָ רִאֲתָה כָּל אֵלֶּה, הֲלֹא לְמַשְׁמַע אֶזְנֵךְ דָּבָה נַפְשֵׁנוּ.

כִּי כָּל תְּקוּנָתָנוּ הִיָּה, שִׁיאֲרִיכּוּ יָמִים וְשָׁנִים בְּזֵה הָעוֹלָם, וְנִזְכָּה לְעַמֵּד עוֹד לְפָנֶיךָ הַדְּרֵת קִדְשְׁתָּם, וְלִשְׁמַע מִפִּיהֶם הַנוֹרָא עוֹד דְּבָרֵי אֶלְקִים חַיִּים בְּכָל פֶּעַם חֲדָשִׁים וּנִפְלְאִים, כֵּאֲשֶׁר זָכִינוּ כָּל יְמֵי חַיֵּיהֶם הַקְּדוּשִׁים.

וּבְעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים וּבִנְפֻשְׁעֵינוּ הַעֲצוּמִים, נַחֲשֵׁךְ מֵאֲתָנוּ מְאוּרֵי עֵינֵינוּ, מִחֲמַדֵּי נַפְשֵׁנוּ. אוֹי כִּי גָּבְרוּ הָאֲרָאִים עַל הַמְּצוּקִים, וְתַפְסּוּ מֵאֲתָנוּ לְפָנֵי הַזְּמַן אֶת

הָאֲרוֹנוֹת הַקְּדוֹשִׁים וְהַנּוֹרָאִים הָאֵלֶּה. אוֹי מָה הָיָה לָנוּ, "נִפְּלָה עֶטְרַת רֵאשֵׁנוּ, אוֹי נָא לָנוּ כִּי הִטָּאנוּ".

וְאִם אִמָּנָם יִדְעֵנוּ גַם יִדְעֵנוּ, כִּי גַם עִתָּהּ הֵם עוֹסְקִים בְּתַקוּן נַפְשׁוֹתֵינוּ. אֲךָ מִר לָנוּ מִר, כִּי אֵין אָנוּ זֹכִים לְרְאוֹת פְּנֵיהֶם הַקְּדוֹשִׁים, וְלִשְׁמַע דְּבוּרֵיהֶם הַנּוֹרָאִים, וְלִשְׁאֵב הַבֵּל פִּיהֶם הַקְּדוֹשׁ, וְלִהְסַתֵּפֵל עַל פְּאָרָם, וַיִּפִּים, וַזִּיוָם, וְהִדְרַת פְּנֵיהֶם הַקְּדוֹשׁ וְהַנּוֹרָא, וְלִהְפַּלֵּל בַּחַן הָאֲמַת שְׁלָהֶם.

כִּי הֵן הִמָּה הָיוּ הַפֶּאֶר וְהַיִּפִּי וְהַחַן שֶׁל כָּל הָעוֹלָם בָּלוּ, אֲשֶׁר כָּל מִי שֶׁהָיָה נִכְלָל בְּהַחַן שְׁלָהֶם הַקְּדוֹשׁ, בְּהַפֶּאֶר שְׁלָהֶם, בְּשִׁמְם הַקְּדוֹשׁ, הִסְתַּפֵּל עַל עֲצָמוֹ, וְנִתְעוֹרַר בְּתִשׁוּבָה בְּאֲמַת.

וְעִתָּה עִתָּה בְּעוֹנוֹתֵינוּ, אַבְדָּנוּ מָה שְׁאֲבָדָנוּ, אוֹי לָנוּ מָה שְׁגָרְמָנוּ לָנוּ בְּעוֹנוֹתֵנוּ, אוֹי כִּמָּה הָעוֹן גּוֹרָם. אוֹי מָה נַעֲשֶׂה עִתָּה, מָה יַעֲשֶׂוּ נִרְדָּפִים כְּאֵלוֹ, עֲנִיִּים וְאֲבִיוֹנִים כְּאֵלוֹ, עִם מְמַשֵּׁךְ וּמְמַרְט כְּזֶה, עִם עֲנִי וְאֲבִיוֹן כְּמוֹנוּ.

"עַל־כֵּן אִמַּרְתִּי שְׁעוּ מִנִּי אִמְרַר בְּכִי", מִר רוּחִי אִקְרַר, קוֹלִי כִּים יִהְיֶה, אֲשִׁיחָה וַיִּרוּח לִי, אֲדַבְּרָה אֵל ה' אֵל עֲלִיוֹן וַיַּעֲבֵר עָלַי מָה.

רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, רְבוּנוּ שֶׁל עוֹלָם, קְדוֹשׁ אַתָּה וְנוֹרָא שְׁמָךְ, וְשִׁמְךָ מִשְׁתָּךְ בְּשֵׁם הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, עֲשֵׂה לְמַעַן שְׁמָךְ, וְקַדֵּשׁ אֶת שְׁמָךְ, וְנִלָּה הָאֲמַת בְּעוֹלָם. וְזַכָּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הָעֲצוּמִים, שְׁנוֹזָפָה לִידַע בְּאֲמַת מִי הוּא ה'רֵאשִׁיבִית' שֶׁל הָעוֹלָם עִתָּה, אֲשֶׁר מְקַבֵּל כַּח מֵהַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים הָאֵלֶּה שֶׁהִזְכַּרְתִּי לְפָנֶיךָ.

וְזַכָּנוּ בְּחַמְלַתְךָ הַגְּדוֹלָה, לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו בְּאֲמַת, וְלִהְיוֹת נִכְלָל תְּמִיד בְּאֲמַת, בְּהֵשֵׁם וְהַפֶּאֶר וְהַחַן הָאֲמִתִּי שֶׁל הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים, וְלִהְתַּקְשֵׁר וְלִהְתַּדְבֵּק בָּהֶם בְּאֲמַת, בְּקִשֵׁר אֲמִיץ וְחֹזֵק בַּל יִמוּט לְעוֹלָם.

בְּאִפֶּן שְׁנוֹזָפָה עַל־יַדֵּי־זָה, לְהַסְתַּפֵּל עַל עֲצָמָנוּ מֵעִתָּה, בְּכָל הַמְּדוּת וְהַתְּאוּת שֶׁל כָּל הָאֲרָבַע יְסוּדוֹת, לְזַכֵּךְ וּלְטַהֵר אוֹתָם מִכָּל רָע, וְלָשׁוּב בְּתִשׁוּבָה שְׁלֵמָה בְּאֲמַת עַל הָעֵבֶר, וְלִהְתַּחֲזֵק מֵעִתָּה בְּאֲמַת בְּכָל עֵז וְתַעֲצוּמוֹת, לְשַׁבֵּר וּלְבַטֵּל כָּל הַמְּדוּת־רָעוֹת, וְכָל הַתְּאוּת־רָעוֹת, שֶׁל כָּל הָאֲרָבַע יְסוּדוֹת. וְלִזְכוֹת לְכָל הַמְּדוּת־טוֹבוֹת. וְלַעֲסֹק תְּמִיד בְּעִבּוּדְתְךָ בְּאֲמַת, בְּכָל כַּחֲנוּ, בְּכָל לִבְבָנוּ, וּבְכָל נַפְשָׁנוּ, וּבְכָל מַאֲדָנוּ.

עַד שְׁנוֹזָפָה, שְׁכָל הָאֲרָבַעַה יְסוּדוֹת שְׁבִגּוּפָנוּ, יִזְדַּכְּכוּ בְּאֲמַת, וַיְהִיו כְּלָם טוֹב בְּלִי שׁוּם אַחִיזַת הָרַע כְּלָל, עַד אֲשֶׁר נִזְכָּה, שִׁיכְלָלוּ כָּל הָאֲרָבַע יְסוּדוֹת בְּשִׁרְשָׁם הָעֲלִיוֹן, שֶׁהֵם אֲרָבַע אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׁמֶךְ הַקְּדוֹשׁ יִתְבַּרְךָ.

וְנִזְכָּה לְהַסְתַּפֵּל עַל עֲצָמָנוּ הַיֵּטֵב הַיֵּטֵב בְּכָל עֵת, עַל מָה אֲתִינָא לְהָאִי עַלְמָא שְׁפָלָה, וְלִהְסַתֵּפֵל בְּכָל הַמְּדוּת, לְזַכְּכֶם וּלְטַהֵרָם וּלְקַדְּשֵׁם בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, וְלִהְסַתֵּפֵל בְּגִדְלַת הַבוּרָא יִתְבַּרְךָ, וּבְנִפְלְאוֹתָיו הַנּוֹרָאִים, אֲשֶׁר הוּא עוֹשֶׂה חֲדָשׁוֹת וְנִפְלְאוֹת בְּכָל עֵת וְעֵת, וְלִהְסַתֵּפֵל בְּתַקוּן הָעוֹלָם.

וְנִזְכָּה שִׁימְשִׁכּוּ עֲלֵינוּ מַחֲיֵן קְדוֹשִׁים וְטַהוֹרִים מֵהֵשֵׁם הַקְּדוֹשׁ הַזֶּה שֶׁל הַצְּדִיקִי־אֲמַת. וְנִזְכָּה מֵעִתָּה, לְקַדֵּשׁ אֶת מַחֲנוּ וְדַעַתָּנוּ, וְלֹא נַחֲשֵׁב עוֹד שׁוּם מַחֲשָׁבָה חִיצוֹנָה כְּלָל, מִכָּל־שַׁכְּן שֶׁלֹּא נִהְרַהַר חֲסִי־שְׁלוֹם שׁוּם הִרְהוּר בְּעוֹלָם כְּלָל.

וְנִזְכָּה לְחַשֵּׁב בְּתוֹרַה הַרְבֵּה, וּלְחַדֵּשׁ בְּכָל פְּעַם חֲדוּשֵׁי־דְאוּרִיתָא אֲמִתִּיִּים הַרְבֵּה, כְּרַצוֹנְךָ הַטוֹב.

מָרִיָּה דְּעַלְמָא כְּלָא, זַכָּנִי לְבָא לְכָל זֶה מְהֵרָה, אֲהִי־עַל־פִּי שְׁאֲנִי רְחוּק עִתָּה מִכָּל זֶה כְּמוֹ שְׁאֲנִי רְחוּק, עַד אֲשֶׁר קָשָׁה עָלַי לְבַקֵּשׁ אוֹתְךָ עַל כָּל אֵלֶּה. אֲךָ עַל רַחֲמֶיךָ הַרְבִּים אֲנִי בּוֹטָח, וְעַל כַּח הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּיִּים אֲנִי נִשְׁעוֹן, שֶׁתִּזְכָּנִי מְהֵרָה לְבָא לְכָל זֶה, כִּי הֵן

"כל תוכל ולא יבצר ממך מזמח", ואתה עושה נפלאות בכל דור ודור, וממך לא יפלא כל דבר.

ובכן תרחם עלי מלא רחמים, רב חסד ואמת, מרבה להיטיב, מרבה להיטיב, מרבה מחילה לחטאים וסליחה לפושעים, עושה צדקות עם כל בשר ורוח. ותזכני בחסדיך העצומים, ותעזרני ותושיעני ותחזקני ותאמצי בדרכיך הנפלאים, שאזכה מעתה לקום בכל לילה ולילה בחצות ממש, ולסדר תקון חצות, לאונן ולקונן ולכפות הרבה על חרבן בית המקדש, על בית קדשנו ותפארתנו, בית חיינו וארץ ימינו, בית המדתנו, צבי עדינו, גאון עזנו, הודנו, זיונו, הדרתנו, וקדשתנו.

אוי מה היה לנו, שגרמנו בעונותינו להחריב בית המקדשנו, מקום שכינת עזך, מקום התורה והתפלה, מקום התגלות אלקותך, אשר שם היינו יכולים להמשיך עלינו השגת אלקותך, לדעת ולהפיר אותך גם בזה העולם הגשמי, ולהתדבק בך לעולם ועד.

רבוננו של עולם, רבוננו של עולם, מה שעבר עבר, כי כבר נחרב בית המקדשנו, וכבר נסתלקו הצדיקים בעונותינו, ומה דהוה הוה. אך על דא ודאי קא בכינא, "על אלה אני בוכיה, עיני עיני ירדה מים", כי בעונותי הרבים והעצומים והכבדים מאד מאד במהות וכמות ואיכות, גרמתי לעכב בנין בית המקדש. ומי יודע, אולי גם בגלגול הראשון הייתי גורם להחריב את בית המקדש.

אוי לי על חטאי, אוי לי על עונותי, אוי לי על פשעי, אשר עשיתי בגלגול זה ובגלגולים אחרים. אוי מה עשיתי, אשר סחי ומאוס פמוני גרם להחריב ולעכב בנין בית המקדש, וגאלת ישראל, להשיבם לארצם. אוי לי שהחרבתי את בית המקדש בעונותי,

ושרפתי את ההיכל הקדש, והגלית את בני ישראל לבין העמים, והארכת את הגלות כלי כף על-ידי תאוותי הרעות והמרות.

רבוננו של עולם, רבוננו של עולם, מלא רחמים, למדני איך לצעק לפניה עתה, איך לצעק על שברי המר והמרור עתה, איך לתלות עיני אליך עתה, איך לבלות היום בטוב אמת עתה. היכן אברה, היכן אנוס לעזרה, מה אעשה ומה אפעל, במה אזכה לבלות היום בחיים אמתיים בקדשה אמתית, במה אזכה להציל את נפשי מני שחת, להציל נפשי לשלל מיד דינך וזעמך, מיד ענשיך הקשים והמרים רחמנא-לצלון, ואיך להציל עצמי מחרפות ובושות ובזיונות בזה ובבא.

רבוננו של עולם, רבוננו של עולם, עשה למען שמך, וקדש את שמך בעבור כבוד שמך, וזכנו שיתגדל ויתקדש שמך הגדול בעולם על ידינו. מלא רחמים, אדון כל, יודע תעלומות, אתה יודע את כל המעשה אשר נעשה תחת השמש עתה בדורותינו אלה, ואיך בעונותינו הרבים נתערבב ונתבלבל העולם עתה מאד מאד בלי שעור וערך.

כי כל הצדיקים האמתיים פארי הדורות, נסתלקו בימינו בעונותינו הרבים, אשר אתה לבד ידעת גדל עצם מעלתם ותקפם וקדשתם, אשר שמך משתף בשמם, וכל מה שנגדל שמם ביותר נגדל שמך ביותר, ובעונותינו הרבים נסתלקו קדם הזמן, אוי מה היה לנו בדורות האלה.

ומגדל עכירת דעתנו, אין מי שידע כאב צרה וצוקה הזאת, עד היכן הדרב מגיע, עד היכן שלטה המכה הגדולה הזאת, מכות מפלאות פאלו הפלא ופלא, מכה אשר לא כתובה בתורה, זו מיתת הצדיקים האמתיים אשר נסתלקו בדורותינו, בעונותינו, ובהטאינו ובפשעינו.

אוי אוי ואבוי, אוי לנו מה שאבדנו בעונותינו, הכל על דאבדין ולא משתכחין, "הצדיק אבד, ואין איש שם על לב, ואנשי חסד נאספים באין מבין, כי מפני הרעה נאסף הצדיק".

רבנו של עולם, אדון כל, אחרי אשר כבר גרמנו בעונותינו מה שגרמנו, והחרבנו בית-מקדשנו, ונסתלקו הצדיקים האמתיים בעונותינו. עזרנו מעתה שנוזפה על כל פנים לקום בכל לילה בחצות ממש, ולשבר לבנו לבבות הרבה בדמעות שלישי על עונותינו העצומים שגרמו כל זה, עד אשר נשארנו כיתומים ואין אב, פתועים ואין לבקש, פרחוקים ואין לקרב, ואין מי שיעמד בעדנו.

רבנו של עולם, רחם עלינו למען שמך, וראה שפלותינו ובזיונו, הפט משמים וראה כי היינו לעג וקלס. ולא די לנו מה שאנו נבזים ושפלים בין העמים, אשר בכל יום עומדים עלינו לכפלותנו, ואתה מצילנו מידם, אף גם בין עמך ישראל בעצמם נתרבה המחלקת מאד, ונעשה קטגוריא גדולה בין התלמידי חכמים, עד אשר חלק לבם זה מזה, וכל אחד נבזה ונמאס בעיני חברו, עד אשר "פשל פח הסבל".

רבנו של עולם, מלא רחמים, יעוררו רחמיה על בניה, יהמו מעיה עלינו, חוס וחמל ורחם, על שארית פליטת עמך בית ישראל.

מלא רחמים, איך תוכל להתאפק מלרחם על נפשות העשוקות, על נפשות עמך ישראל המתגוללים בחוצות ובשוקים וברחובות, שהם נפשות יקרים מאד מאד, והם נשפכים בראש כל חוצות, אשר עליהם קונו ירמיה הנביא קינות הרבה על כל נפש ונפש, כמו שכתוב: "איכה יועם זהב, ישנא הפתם הטוב, תשתפכנה אבני קדש בראש כל

חוצות. בני ציון היקרים המסכלאים בפז, איכה נחשבו לנבלי הרש, מעשה ידי יוצר".

רבנו של עולם, רבונו דעלמא כלא, אתה לבד ידעת עצם יקרת תפארת קדשת הנפשות היקרים האלה, אבני קדש האלה, הנשפכים עתה בראש כל חוצות, "ואין איש מאסף אותם הביתה", כי נסתלקו בעונותנו הצדיקים האמתיים הנקראים ראשי-בית, שהם ה'בעלי-בית' של העולם. אשר אז בהיותם בעולם, ושמן נתגדל בעולם, אז היה להעולם 'בעל-הבית', ואז היינו אנחנו כלנו נקראים 'בני-בית'.

ומיום שנסתלקו בחטאינו, ונתעלם פארם והדרם והנם הקדוש והנורא, אנחנו נעים ונדים ומטלטלים, ונפשות יקרות מעמד בית-ישראל מתגוללים בראש כל חוצות, כי נסתלקו מן העולם ה'בעלי-בית' של העולם, שהם הצדיקים הגדולים הנקראים ראשי-בית.

ואפלו מעט הרשימו שנשאר משמם עלי-ידי ספריהם הקדושים ותלמידיהם היקרים, מעלימים גם-כן מאד מאד בכמה מיני העלמות והסתרות בלי שעור. כי בכל פעם נתגדלים בעולם בעלי שם ופרסום שאין שמם נמשך כלל משם ה', אדרבא עלידם נתעלם שם ה', ומתגברים שמות החיצונים חסיושלום.

ובעונותינו הרבים נתערבב העולם מאד, עד אשר אין אתנו יודע עד מה, מי ומי ההולכים בתורת ה' באמת, אשר שמם נמשך משם ה', ומי להפך, ומי מערב משניהם משוב ורע, ממאורי-אור ומאורי-אש. "ואנחנו לא נדע מה נעשה, כי עליך עינינו".

זכנו ברחמיה, לקום בכל לילה בחצות ממש, ולהתאבל על חרבן בית-המקדש שנחרב בעונותינו, ועלידי-זה נוזפה

לְעוֹרֵר רַחֲמִיךָ, שְׂתַנַּחֵם וְתִשְׁמַח אוֹתָנוּ מִהֲרָה,
וְתִשָּׂם לְאַבְלֵי צִיּוֹן פֶּאֶר תַּחַת אֶפֶ"ר.

רְבוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, מְלַכְנוּ וְאַלְקֵינוּ, מֵלֵא
מִשְׁאֲלוֹתֵינוּ בְּרַחֲמִים, וְזַכְּנוּ לָבֵא לְכָל
מֵה שְׁבַקְשָׁנוּ מִלְּפָנֶיךָ, בְּאִפְן שְׂנֻזָּכָה לְהַכִּל
בְּאַמַּת בְּתוֹךְ שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל וְהַקְּדוֹשׁ לְעוֹלָמֵי עַד
וּלְנִצְחַת נְצָחִים, וְיִתְגַּדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמֶךָ הַגָּדוֹל

עַל יְדֵינוּ תָּמִיד. וַיְקִים מִקְרָא שְׂכַתוֹב: "וַיִּירָאוּ
גוֹיִם אֶת שֵׁם ה', וְכָל מַלְכֵי הָאָרֶץ אֶת כְּבוֹדֶךָ.
יְהִי שֵׁם ה' מְבֹרָךְ מֵעַתָּה וְעַד עוֹלָם. עֲזֵרְנוּ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמֶךָ, וְהַצִּילְנוּ
וּכְפָר עַל חַטֹּאתֵינוּ לְמַעַן שְׁמֶךָ. בְּרוּךְ ה' הַ
אֱלֹהִים אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, עֹשֶׂה נִפְלְאוֹת לְבָדוּ.
וּבְרוּךְ שֵׁם כְּבוֹדוֹ לְעוֹלָם, וַיִּמְלֵא כְבוֹדוֹ אֶת כָּל
הָאָרֶץ, אָמֵן וְאָמֵן."

דַּעַם רַבֵּינִים רֵאשֵׁי הַשָּׁנָה

וְזַכְּנוּ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים וְחַסְדֶּיךָ הָעֲצוּמִים

שְׂנֻזָּכָה בְּכָל שָׁנָה וְשָׁנָה

לְנַסֵּעַ עַל 'רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה' - לְצַדִּיקִים-אֱמִתִּיִּים

כִּי אַתָּה 'לְבַד' יוֹדֵעַ

כַּמָּה וְכַמָּה 'הַתְּפֹאֲרוֹת' וְ'שֵׁעֲשׂוּעִים'

גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים

- אֲשֶׁר אַתָּה מְקַבֵּל בְּכָל רֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה וְרֵאשֵׁי-הַשָּׁנָה -

מֵה'קַבּוּץ-הַקָּדוֹשׁ' נֶשֶׁל עִמָּךְ יִשְׂרָאֵל

אֲצֵל הַצַּדִּיקִים-הָאֱמִתִּיִּים!

(לקוטי תפילות ח"ב כט)